

Бунчукові, військові і значкові товариші в Гетьманщині

З середини XVII ст. в Україні формувалася й зростала нова генерація соціальної еліти – козацька старшина. Це насамперед тогочасні урядовці – генеральна старшина (генеральний обозний, писар, осавули (2), хорунжий, бунчужний, судді (2), підскарбій)), полковники і полкова старшина (обозні, писарі, осавули, хорунжі), сотники і сотенна старшина (осавули, писарі, хорунжі). Загальна структура урядової старшини в Лівобережній Україні другої половини XVIII ст. виглядала таким чином:

гетьман	- 1
генеральна старшина	- 9
полковники	- 10
полкова старшина	- 50 (по 5 в кожному полку)
сотники (на 1774 р.)	- 164
сотенна старшина	- 492 (по 3 в кожній сотні)
<hr/>	
Всього	- 726 чол.

Отже, верхівка козацької старшини – гетьман, генеральна старшина і полковники – складалася із 20 чол., середній прошарок – полкова старшина і сотники (на 1774 р.) – з 214 чол., нижча ланка – сотенна старшина (також на 1774 р.) – з 492 чол.

Суттєвим прошарком козацької еліти в Гетьманщині було й знатне військове товариство – бунчукові, військові й значкові товариші. До гетьманського оточення входила значна кількість козацької знаті, яка не посідала постійного державного чи військового уряду. Це були здебільшого вихідці з вельможних родин, які всіляко прагнули відмежуватися від нижчої чиновної старшини і усвідомлювали потребу організуватись у відособлену ланку. Таке розмежування було започатковане наприкінці XVII ст. і рельєфно проявилось за гетьманування І. Мазепи та І. Скоропадського.

Нова суспільна позиція верхівки знатного військового товариства зумовлювала появу нової, спільної для них назви, яка б вирізняла їх серед старшини і служила б ознакою їх елітарної єдності. Нею стала назва – бунчукові товариші, тобто козацька знать, що підпорядковувалася

безпосередньо гетьману, перебувала під гетьманським знаком – бунчуком.

Чин бунчукових товаришів був запроваджений І. Мазепою з метою надання шляхетського лоску і пишності гетьманській резиденції. Перші бунчукові товариші – юнаки з сімей генеральної старшини і полковників – у мирний час жили в своїх домівках, почергово перебували біля гетьмана і виконували його доручення, а під час військових походів слідували за ним під командуванням генерального бунчужного. Як зазначав О. Шафонський, у той час бунчукові товариші за статусом вважалися нижче знатних військових або просто військових товаришів¹. Однак з часом, будучи наближеними до гетьмана особами, бунчукові товариші стали виділятися серед козацької старшини, що супроводжувалося наданням їм офіційного чину й привілеїв, прирівняних до генеральної старшини і полковників. Проживаючи на території будь-якого полку, бунчукові товариші не підпорядковувалися полковникам, а тим паче – сотникам. Залучати їх до виконання в полку поточних військових чи адміністративних справ не дозволялося. Так, указом Генеральної військової канцелярії від 13 лютого 1727 р. стародубській канцелярії заборонялось притягати бунчукових товаришів «до отправления полкових дѣл»².

Статус бунчукових товаришів офіційно фіксувався в компутах (списках), що велися в Генеральній військовій канцелярії чи Малоросійській колегії. З 30-х рр. XVIII ст. чин бунчукового товариша підтверджувався універсалом гетьмана або патентом Генеральної військової канцелярії чи Малоросійської колегії. Кількість їх рік у рік зростала.

Головним обов'язком бунчукових товаришів була військова служба. Під час військового походу з них формувався окремих загін під командуванням генерального бунчужного. Відомо, що в поході 1725 р. брали участь 70 бунчукових товаришів, у корпусі кн. Долгорукого, що йшов на Дербент (1726 р.) їх налічувалося 29³. В Гілянський похід (1725–1727) виступило 35 бунчукових товаришів⁴, їхнім головнокомандувачем у Низовому корпусі був А.Ф. Кандиба, а в Астрахані (1726) – бунчуковий товариш С.М. Миклашевський⁵.

За військову службу бунчукові товариші одержували відповідну винагороду. Як зазначав Г.Ф. Міллер, кожному з них на чин належало по 200 дворів⁶. У 1729 р. визначено грошове жалування генеральній і полковій старшині, в тому числі бунчуковим товаришам – по 60 крб. і по 2 пари соболів⁷.

За військовим рангом статус бунчукових товаришів вважався першим після полковника. В разі потреби з числа бунчукових товаришів призначали наказних полковників, командуючих чималими військовими загонами, командирами на форпостах, порубіжних лініях тощо. Так, для Гілянського походу було сформовано корпус з бунчукових і значкових товаришів, командування якими покладалося на бунчукового товариша А. Лизогуба. До керівництва корпусом

входили також бунчукові товариші А. Кандиба та І. Тарасевич, суддя В. Кочубей, писар Я. Якубович, осавули Я. Гречаний і Я. Журахівський, хорунжий Ф. Сулима⁸.

Нерідко бунчукові товариші ухилялися від участі у військових походах, за що несли відповідні покарання. Так, бунчукових товаришів, які не пішли в похід 1726 р., Колегія оштрафувала на 100 крб. кожного. Однак, користуючись своїм високим соціальним становищем, вони знаходили шляхи для звільнення від небажаних військових походів. За свідченням Я. Марковича, у 1727 р. штабний лікар Бриль комісував 27 бунчукових товаришів, зокрема В. Кочубея, С. Бутовича, Я. Марковича, І. Борозну, Ф. Чуйкевича, П. Бутовича, В. Томару та ін., які за сенатським указом звільнилися від участі у поході⁹. У 1736 р. в Генеральній військовій канцелярії «по вѣдомостям с полков присланным» був складений реєстр бунчукових товаришів, які на той час «в домах обрѣтаются». Всього до реєстру потрапило 97 бунчукових товаришів. Частина із них була задіяна до виконання конкретних справ – «у роцоту при комісії», «у третейских судов», «у покупки лошадей», «у следствия в полку», «у правления полкового», «при переводе в Москвѣ», «в Пѣтербурхи», частина значилась хворою, а більшість – без вказівок на причину їх перебування дома, а не на військовій службі¹⁰.

В мирний час бунчукові товариші відповідали за прийом провіанту для армії, стан шляхів, роботу поштових станцій тощо. Їм також довіряли найбільш почесні доручення: супроводжувати гетьмана до Москви чи Петербурга, царських урядовців по Україні і т. п. Зокрема, в 1731 р. бунчуковий товариш Ф. Заборовський супроводжував архієрея київського, який виїхав з Кролевця в Київ¹¹. Згодом бунчукових товаришів стали залучати до адміністративно-політичної діяльності. 17 січня 1736 р. правителі Генеральної військової канцелярії постановили, щоб при цій установі «для приключающихся посылок и других войсковых служб» знаходилось 13 бунчукових товаришів (поперемінно через кожних два місяці). Першим 13 бунчуковим товаришам був надісланий указ, щоб вони з відповідними харчовими припасами на два місяці прибули до Глухова не пізніше 26 січня¹². В разі відсутності полковника його обов'язки міг виконувати бунчуковий товариш, який водночас очолював і полкову канцелярію. Наприклад, у 1728–1730 рр. в Стародубському полку обов'язки полковника виконували три бунчукові товариші – Степан Максимович, Семен Галецький і Опанас (Атанасій) Єсимонтовський (комітет 3-х), а в 1759–1762 рр. такі ж обов'язки покладалися на бунчукових товаришів Олександра Дублянського і Петра Миклашевського (комітет 2-х). Нерідко бунчукові товариші засідали в полковому і навіть Генеральному судах.

З роками було впроваджене офіційне звільнення бунчукових товаришів від виконання службових обов'язків. Так, у 1761 р. ряд бун-

чукових товаришів звернувся до гетьмана з проханням звільнити їх від «всѣх войсковых и статских дѣл», мотивуючи такі прохання станом здоров'я. В результаті Василь Кутневський, Данило Кандиба, Андрій Бакуринський, Яків Троцький, Іван Булавін, Федір Костенецький, Антон Милорадович, Іван Стожок, Іван Забіла, Матвій Карпека були звільнені від військових і статських служб та перейшли в категорію абшитованих бунчукових товаришів¹³.

На службу під бунчук приймали також вихідців із старшинських родин без надання офіційного чину бунчукового товариша. Така потреба виникала під час військового походу, а також за бажанням гетьмана. Так, у 1732 р. Д.В. Забіла був прийнятий під гетьманську протекцію, щоб служити під його бунчуком, а 1735 р. він одержав гетьманський універсал на чин бунчукового товариша. Того ж року гетьман Д. Апостол призначив на службу бунчуковим товаришем Г.В. Борозну, який брав участь у військових походах, а в грудні 1735 р. одержав універсал на чин бунчукового товариша¹⁴. П.С. Миклашевський з 1739 р. служив бунчуковим товаришем, того ж року брав участь у Хотинському поході і тільки в грудні 1765 р. одержав універсал на відповідний чин¹⁵. В.В. Завадовський за вказівкою гетьмана Д. Апостола був на службі бунчуковим товаришем при генеральному обозному Я. Лизогубі (1733), при генерал-лейтенанті Ізмайлові (1734), при генерал-майорі Біроні (1735) і лише в грудні 1735 р. одержав універсал від О.І. Шаховського і Генеральної військової канцелярії на чин¹⁶.

В середовищі бунчукових товаришів абсолютної рівності не існувало. Серед них виділялися знатні бунчукові товариші – Д.С. Бутович, І.А. Гудович, А.Ф. Кандиба, Я.А. Маркович та ін., а онук гетьмана М. Скоропадський був між іншими бунчуковими товаришами найперший¹⁷. До речі, М. Скоропадський перебував на службі бунчуковим товаришем з 1715 р., а одержав універсал Генеральної військової канцелярії лише 21 грудня 1735 р. Одним із чинників диференціації між бунчуковими товаришами слугувала практика взяття частини із них під гетьманську протекцію та оборону. Найчастіше це робилося за часів гетьманства Д. Апостола. Зокрема його універсали на гетьманську протекцію і оборону одержали бунчукові товариші І. Бутович (1728), Гр. Скорупа (1728), Гр. та Андрій Войцеховичі (1732), Панас Покорський (1730) та ін.¹⁸. Неоднозначність соціального становища бунчукових товаришів визнавав і царський уряд Росії, який виділяв серед них «первостатейних» і «второстатейних»¹⁹.

Формування статусу бунчукових товаришів у Гетьманщині відбувалося водночас із удосконаленням структури соціальної еліти в Росії. З 20-х рр. XVIII ст. в ній запроваджено систему, згідно з якою всі чини і посади розташовувалися в певному порядку. Це регламентувалося законом від 1722 р., відомим під назвою «Табели о рангах». Ним встановлювалося, що чини і звання представників російського панства

означали не номінальні ступені, а власне посади. Існував нерозривний зв'язок між чинами і посадами. З 30-х рр. XVIII ст. чини російської еліти стали набувати значення почесних титулів, незалежних від посади. Чинність «Табели о рангах» не поширювалася на еліту Гетьманщини. Однак її вплив позначився на зміцненні статусу привілейованої козацької верхівки, зокрема бунчукових товаришів. З другої половини XVIII ст. чин бунчукового товариша більш рельєфно набуває значення почесного титулу. Чин бунчукових товаришів надавався не лише за військову службу чи адміністративно-політичну діяльність, а й за належність до старшинської верхівки. Так, у 1764 р. Галецькі Петро і Яків одержали чин бунчукових товаришів за службу їхнього діда й батька²⁰.

Чин бунчукового товариша, як ознака підвищення по військовій службі, надавався полковій старшині, сотникам, військовим товаришам, військовим канцеляристам тощо. Зокрема, чин бунчукового товариша одержали: почепський сотник І.І. Губчиць (1759), бакланський сотник М.В. Губчиць (1765), грунський сотник І.О. Милорадович (1747), стародубський городовий отаман та значковий товариш І.С. Лашкевич (1746)²¹. «Ради старости и слабости здоровья» з чином бунчукового товариша звільнений у відставку військовий товариш Г.І. Костинецький²².

При відставці чин бунчукового товариша одержали: Г.К. Долинський, М.В. Жданович (1784), С.І. Ілляшенко (1767), О.І. Кодинець (1782), Г.Ф. Кулябка (1732), Т.І. Левенець (1765), Макарії Андрій та Іван (1765, 1767), Семен Андрійович (1784) та ін.²³.

Загалом, маючи титулярне звання та чин бунчукових товаришів, знаходила місце під сонцем величезна кількість старшини, яка не займала будь-яких військових чи адміністративних посад, але користувалася значними привілеями і відігравала суттєву роль у суспільному житті Гетьманщини. «Це була нова шляхта, – писав І.П. Крип'якевич, – яка охоче нав'язувала до традицій давньої шляхти і свої претензії спирала на старе право, наприклад, на Литовський Статут»²⁴. До смерті за ними зберігалися привілеї панівної верхівки козацької еліти.

За економічним становищем бунчукові товариші посідали вагоме місце в полку, рівнозначне полковникам. Нерідко маєтності перших на території полку були значно більшими порівняно з маєтностями генеральної старшини. Це можна ілюструвати на матеріалах генерального слідства про маєтності Чернігівського полку (див. табл.).

В «Генеральном следствии о маєтностях Черниговского полка. 1729–1730 гг.» наводяться прізвища 24 бунчукових товаришів. Всі вони володіли маєтностями – від кількох до кількох сотень дворів. Крім згаданих у таблиці, до числа більш заможних бунчукових товаришів належали Іван Мокрієвич, Василь Полоницький, Дем'ян, Степан і Петро Бутовичі, Василь Дорошенко та ін.

**Маєтності козацької старшини
в Чернігівському полку. 1729-1730 рр.²⁵**

Старшини та чини	Кількість дворів		
	на ранг	куплених	всього
гетьман Д. Апостол	229	–	229
генеральний обозний Яків Лизогуб	142	108	250
генеральний осавул Федір Лисенко	130	15	145
генеральний бунчужний Іван Борозна	20	–	20
чернігівський полковник	330	–	–
полковий суддя	28	–	–
два полкових осавули	–	–	–
бунчукові товариші:			
Полуботки Андрій і Яків	–	334	1609
Лизогуб Семен	–	196	1170
Борковський Андрій	–	–	401
Скоропадські Михайло й Іван	–	–	224

Подібна картина характерна і для Стародубського полку, де на той час було 20 бунчукових товаришів. Там значними маєтностями володіли: Максим Корсак (мав 796 дворів посполитих), Андрій Миклашевський (455 дворів), Григорій Гамалія (200 дворів), Іван Миклашевський (218 дворів) та ін.²⁶

В Лубенському полку було 16 бунчукових товаришів. Найзаможніші з них Іван і Яків Новицькі (володіли 413 дворами посполитих), Я.А. Маркович (103 двори), С. Милорадович (110 дворів)²⁷.

У Гадяцькому полку вказано лише 3 бунчукові товариші, серед яких виділявся Федір Потребич-Гречаний – володів 142 дворами посполитих, які дісталися йому «за служби отца его»²⁸.

Отже, основна частина приватновласницьких маєтностей у Лівобережній Україні (крім Гадяцького полку) належала бунчуковим товаришам.

Економічна могутність бунчукових товаришів підкріплювалась їхнім політичним становищем та сімейними зв'язками. Сімейні зв'язки між бунчуковими товаришами були одним із чинників зміцнення їхньої політичної ваги в суспільстві та примноження їхніх маєтностей. Яскравим прикладом може служити рід Лизогубів.

Лизогуби²⁹

Іван Кіндратович	полковник канівський (1659, 1662–1663), уманський (1659–1661)
Яків Кіндратович	полковник канівський (1666–1669, 1672–1673), чернігівський (1687–1698)

Юхим Якович	генеральний бунчужний (1683–1690), генеральний хорунжий (1694–1698), полковник чернігівський (1698–1704) <i>Дружина – дочка Петра Дорошенка</i> <i>Зяті: Бутович С.І. – сотник седнівський,</i> <i>Кандиба А.Ф. – сотник конотопський, гене-</i> <i>ральний суддя</i> <i>Томара С.І. – полковник переяславський</i>
Андрій Юхимович	сотник конотопський, знатний військовий товариш, бунчуковий товариш <i>Дружина – Миклашевська П., дочка стародуб-</i> <i>ського полковника</i>
Яків Юхимович	знатний військовий товариш, генеральний бунчужний, генеральний обозний, таємний радник <i>Дружина – Мирович Ф.І., дочка переяславського</i> <i>полковника</i>
Семен Юхимович	знатний військовий товариш, бунчуковий товариш <i>Дружина – Скоропадська І.І. – дочка гетьмана</i>
Антон Андрійович	бунчуковий товариш <i>Зяті: Кулябка А.Ф. – бунчуковий товариш</i> <i>Стороженко Г.А. – бунчуковий товариш</i> <i>Валькевич П.В. – генеральний осавул</i> <i>Требинський Д.П. – бунчуковий товариш</i> <i>Жоравка Т.Л. – бунчуковий товариш</i>
Іван Якович	бунчуковий товариш
Григорій Якович	бунчуковий товариш
Ілля Якович	бунчуковий товариш (у 1776 р. одержав чин полковника) <i>Дружина – Рачинська Г.І.,</i> <i>дочка смоленського дворянина</i> <i>Зяті: Рубцов М.Г. – бунчуковий товариш</i> <i>Покорський Д.А. – бунчуковий товариш</i> <i>Солонина М.С. – остерський сотник</i> <i>Дунін-Борковський – бунчуковий товариш</i> <i>Борозна Л.В. – бунчуковий товариш</i>
Іван Семенович	бунчуковий товариш
Семен Семенович	бунчуковий товариш <i>Дружина – Танська Г.В.,</i> <i>дочка переяславського полковника</i>

Василь Семенович	бунчуковий товариш <i>Дружина – Кочубей М.В., дочка полтавського полковника</i>
Костянтин Семенович	бунчуковий товариш <i>Дружина – Новицька А.І., дочка бунчукового товариша</i>
Петро Семенович	бунчуковий товариш <i>Зяті: Горленко А.А. – полтавський полковник Сулима С.І. Афендік М. С. – вороньківський сотник Стахович А.А. – бунчуковий товариш</i>
Яків Іванович	бунчуковий товариш <i>Дружина – Сулима М.С., дочка переяславського полковника</i>
Григорій Григорович	бунчуковий товариш
Іван Іванович	бунчуковий товариш
Василь Іванович	прапорщик <i>Дружина – Каневцева М.Л., дочка капітана</i>
Олексій Іванович	поручик
Іван Семенович	бунчуковий товариш
Петро Семенович	бунчуковий товариш

Далі йдуть нащадки, більшість яких – військовослужбовці російської армії.

Характерним явищем у середовищі бунчукових товаришів був принцип родової спадковості. Крім Лизогубів, значна кількість бунчукових товаришів походила з роду Борозни, Бутовичів, Гамаліїв, Горленків, Губчиців, Домонтовичів, Забіл, Карпек, Кочубеїв, Кулябок, Марковичів, Миклашевських, Милорадовичів, Новицьких, Покорських, Раковичів, Рубців, Савичів, Сахновських, Скоропадських, Солонин та ін.

Кількісний склад бунчукових товаришів у Гетьманщині XVIII ст. не визначався. Так, у компуті 1729 р. (кілька списків) їх зафіксовано по 120–140 чоловік. Найбільше було у Ніжинському полку (48 чол.), Стародубському (24 чол.) та Чернігівському (21 чол.). У Полтавському, Переяславському та Гадяцькому полках – лише по 5–7 чол., а в Миргородському – зовсім не було³⁰. Загальна кількість бунчукових товаришів у 1733 р. перевищувала 100 чол.³¹. В описі Новгород-Сіверського намісництва 1779–1781 рр. названо 154 бунчукових товариші³².

В «Малоросійском родословнике» В.Л. Модзалевського (Т. 1–4) протягом XVIII ст. налічуються понад 500 бунчукових товаришів. Якщо врахувати 5-й, неопублікований том цієї праці, то загальна кількість їх сягатиме понад 600 чоловік.

Активізація суспільно-політичного руху в Україні, спричинена формуванням та діяльністю в Росії Комісії по складанню Нового Уложення (1766–1774), відіграла важливу роль у справі дворянської нобілітації української старшини і шляхти. Українська старшина вважала одним із шляхів одержання дворянства здобуття російських статських чинів. До Сенату почали надходити клопотання української старшини про надання їй відповідних російських чинів. Із бунчукових товаришів одним із перших звернувся до Сенату Іван Миклашевський. Підкреслюючи військові заслуги свого діда Михайла та батька Андрія, а також свої особисті, зазначаючи, що «служачіє в чинах малоросійських многі пожалованы чинами великоросійскими» він прохав «сіє мое челобитье принять об определеніи меня нижайшего в чин статский російский». В результаті він одержав чин колезького асесора³³.

З 1775 р. відбувалися суттєві зміни в офіційному статусі бунчукових товаришів. Ширше практикувався їх перехід на регулярну військову службу, що відкривало широкі можливості для здобуття ними високих чинів російської армії. Крім того, створений в Лівобережній Україні новий адміністративний апарат відкривав можливості для їхнього переходу на цивільну службу, а отже, для здобуття табельних чинів, властивих російському дворянству.

У 1775 р. П.О. Румянцев подав до Сенату «доношення» про приєднання цілому ряду української старшини і шляхти російських чинів, а також про передачу їм у володіння рангових земель. До списку потрапили підкоморії, земські судді, полкові обозні, ніжинський вїйт, а також бунчукові товариші – Олександр Давидович, Іван Леонтович, Григорій Кобеляцький, Андрій Маркович, Корнилій Кобеляцький, Адам Столповський, Степан Томара, Прохор Забіла, Яків Опочека³⁴.

Про можливість залучення бунчукових товаришів на цивільну службу свідчить відомість, складена у Стародубському полку (1775 р.). Згідно з нею конкретна картина виглядає таким чином³⁵:

Бунчукові товариші	Попередній чин	З якого часу бунчуковий товариш	Має підданих душ	Відношення до статської служби
1	2	3	4	5
1. Миклашевський Іван		1757	640	колезький асесор
2. Борозна Григорій	син військового товариша, військовий товариш	на службу бунчуковим товаришем призначений гетьманом Д. Апостолом, одержав універсал 1735 р.	352	до статської служби по старості літ нездатний, а на підвищення чину достойний

Продовження таблиці

Бунчукові товариші	Попередній чин	З якого часу бунчуковий товариш	Має підданих душ	Відношення до статської служби
1	2	3	4	5
3. Корсак Василь	з шляхетства смоленського	1760	1185	достойний
4. Немирович-Данченко Іван	на службі в ГВК (1745), військовий товариш (1752)	1766	603	достойний
5. Рубльов Василь	військовий канцелярист (1753), військовий товариш (1757)	1767	157	достойний
6. Савич Петро	канцелярист ГВК (1747), військовий товариш (1750)	1767	157	достойний
7. Рубець Семен	військовий канцелярист ГВК (1750), військовий товариш (1760)	1767	39	достойний
8. Рубець Іван	військовий канцелярист ГВК (1749), військовий товариш (1760)	1766	80	достойний
9. Борозна Іван	син генерального бунчужного	1763	Спільно з батьком не розділений	достойний
10. Жоравка Антон	син бунчукового товариша	1746	1232	достойний
11. Романович Семен	з шляхетства, син бунчукового товариша	1769	13	достойний

Продовження таблиці

Бунчукові товариші	Попередній чин	З якого часу бунчуковий товариш	Має підданих душ	Відношення до статської служби
1	2	3	4	5
12. Рубець Михайло	канцелярист ГВК (1749), військовий товариш (1760)	1767	21	достойний
13. Губчиць Федір	канцелярист ГВК (1747)	1747	113	достойний
14. Веленський Григорій	канцелярист ГВК (1757), військовий товариш (1765)	1767	200	достойний
15. Гарновський Антон	ні з якого чину, з іновірців, прийняв християнство	1754	має свій позов	достойний
16. Покорський Іван	канцелярист ГВК (1754), військовий товариш (1763)	1766	410	достойний
17. Іскрицький А.	син земського судді і ватажок шляхетства	1761	300	достойний
18. Лишень Михайло	канцелярист ГВК (1766)	1774	375	достойний
19. Стахович Іван	канцелярист ГВК (1756), військовий товариш (1765)	1775	52	достойний
20. Борозна Лаврентій	з шляхетства	1720	35	до статської служби по старості літ нездатний

Продовження таблиці

Бунчукові товариші	Попередній чин	З якого часу бунчуковий товариш	Має підданих душ	Відношення до статської служби
1	2	3	4	5
21. Миклашевський Іван Павлович	військовий товариш (1764)	1764	у володінні спільно з матір'ю і братами	достойний

Крім вищеназваних, на той час у Стародубському полку налічувалося 7 абшитованих бунчукових товаришів.

Загалом бунчукові товариші XVIII ст. становили значну частину соціальної еліти Гетьманщини і суттєво впливали на соціально-економічний і суспільно-політичний розвиток краю. На відміну від польського шляхетства з його гоноровим ставленням до торгівлі, бунчукові товариші примножували свої багатства прибутками за рахунок торговельних операцій та промислів. Володіння млинами, спорудження винокурень з якомога більшою кількістю казанів, виробництво сільськогосподарської продукції (зокрема конопель), влаштування рудень (добування і обробка залізної руди), буд (поташних) і гут (скляних заводів), конярство і бортництво – все було підпорядковане збільшенню прибутків. Більшість з них була великими землевласниками, які наприкінці XVIII ст. перетворилися в поміщиків. Так, за підрахунками О.К. Касименка, наприкінці XVIII ст. на Лівобережній Україні було близько 130 великих поміщиків, які мали понад чверть мільйона кріпаків. Серед них: А.А. Полетика – 2685 душ, Г.О. Закревський – 2930, О.А. Савич – 2042, Я.Л. Бакуринський – 3000, П.Д. Стороженко – 3342, Забіли – 4400, П.М. Лукашевич – 4550, Журавські – 4826, П.О. Свічка – 5000, М.Я. Маркович – 5258, І.І. Галаган – 6000, М.В. Будлянський – 6612, Дуніни-Борковські – 7872, П.В. Завадовський – 11400, Оболонські – 12000, Милорадовичі – 13180, Родзянки – 16000, Кочубеї – 16200, Скоропадські – 25670, О.А. Безбородько – 31200³⁶.

Більшість із них у свій час мала чин бунчукових товаришів. Так, А.А. Полетика служив бунчуковим товаришем (1767–1784), а потім став роменським повітовим предводителем дворянства (1784, 1797–1798); Г.О. Закревський – бунчуковий товариш (з 1764 р.), згодом – підкоморій Батуринського повіту (з 1768 р.), колезький асесор (1780), предводитель дворянства Київського намісництва (1784); П.І. Закревський – бунчуковий товариш (1771), далі колезький асесор (1780);

С.І. Закревський – бунчуковий товариш (1780), потім асесор Новгород-Сіверської палати кримінального суду (1791); П.О. Свічка – бунчуковий товариш (1773), згодом пирятинський повітовий предводитель дворянства (1785) і т. д.³⁷.

Отже, у XVIII ст. бунчукові товариші становили суттєву частину знатного військового товариства й тогочасної еліти Гетьманщини в цілому, значною мірою впливали на соціально-економічний і суспільно-політичний розвиток краю.

Початок формування нової козацької еліти – військового товариства в Гетьманщині припадає на середину XVII ст. На початковій стадії це була перехідна ланка від рядових козаків до козацької старшини, своєрідний резерв, окремі представники якого займали урядові посади. Чітке розмежування між рядовим козацтвом і військовим товариством відбувалося ще за часів гетьманування Богдана Хмельницького. Так, 1654 р. до складу посольства С. Богдановича-Зарудного і П. Тетері, направлено до Москви, входило 10 послів, 12 членів вищезгаданого товариства, 26 козаків, четверо міщан і два посланці від цехів м. Переяслава. Про соціальне розмежування між членами посольства свідчили скарги представників товариства на те, що їм внаслідок помилки писаря неправильно видають жалування – «дано потому же, как и казаком, и не так, как товаришем»³⁸. В посольстві 1661 р. вже були старші козаки³⁹, а в скарзі полтавських козаків, надісланий гетьману І. Брюховецькому на свавілля воєводи Я. Хитрово, йшлося про утиски менших товаришів і товаришів заслужених чи «нарочитих».

Отже, за соціальним становищем товариство стояло вище рядових козаків, а в його середовищі виділявся прошарок значних і старших. «Епітети “старшего, меньшего” постійно супроводжували слово “товариство”, – зазначала історик О.Я. Єфименко, – “Старшое” становили переважно багаті, енергійні, освічені, досвідчені люди, із них вибирали посадових осіб, уряд»⁴⁰. Саме представники військового товариства могли претендувати на провідні посади у військово-адміністративних органах влади, оскільки їм належали ключові позиції в економічному й політичному житті суспільства. Вони поступово прибирали на себе права й привілеї шляхти, вважали себе соціальною елітою і запровадили термін – *козацька старшина*.

Водночас залишався й термін – військове товариство. У другій половині XVII ст., як занотовано в «Малороссийском родословнике» В.Л.Модзалевського, значна частина козацького товариства вживала такі терміни для визначення свого рангу: військовий товариш, знатний військовий товариш, значний товариш полку, значний товариш сотні, значний і заслужений військовий товариш, славетний і значний військовий товариш тощо. Як правило, це була привілейована частина козацтва, яка за соціальним статусом наближалася до полкової старшини і справляла вагомий вплив на вирішення військових і державних справ. Поступово терміни – військовий товариш і значний військовий

товариш набули юридичного визнання, що зміцнювало політичні та правові позиції цієї категорії козацтва.

В перше десятиріччя XVIII ст. рельєфно проявлялася зверхність значних військових товаришів над рештою. Тоді особливо виділялися І.Ф. Єсимонтовський, І.М. Мовчан, П.Л. Полуботок, В.Л. Свічка, А.А. Гамалія, Ф.С. Добронизький, А.К. Карнович, П.М. Максимович, С.К. Мокрієвич, М.І. Рославець та ін. Ю.І. Рубець був значний і знаменитий військовий товариш, а А.І. Судієнко – славетний і значний військовий товариш⁴¹ тощо.

Згодом більш поширеною стала назва – знатний військовий товариш. До таких належали, як правило, вихідці з аристократичного на той час роду. Зокрема, знатними військовими товаришами були: І.В. Борозна, Р.Ф. Борохович, Петро Булавка, брати Войцеховичі (сини Богдана – Степан, Іван і Петро), І.І. Горленко, Ф.С. Гречаний, В.М. Громека, І.А. Дорошенко, А.І. Єсимонтовський, Забіли (Тиміш Костянтинівич, Тарас Тарасович, Степан Степанович, Іван Іванович), І.І. Іскра, В.В. Кочубей, Лизогуби (Андрій Євдокимович, Яків Юхимович, Семен Юхимович), І.І. Ломиковський, Максимовичі (Антон Максимович, Степан Максимович), Марковичі (Федір Маркович, Юрій Андрійович), Миклашевські (Андрій Михайлович і Степан Михайлович), Рубці (Яків Михайлович, Гнат Ілліч, Федір Якович, Семен Гнатович, Федір Григорович), С.Ф. Свічка, І.С. Силич, Д.Я. Солонина та ін.⁴²

В той час із значних і знатних військових товаришів обирали генеральну старшину і полковників. Так, М.А. Гамалія був знатний військовий товариш, а потім займав посади генерального бунчужного (1701–1703 рр.), наказного полтавського полковника (1705 р.), генерального хорунжого (1707 р.), генерального осавула (1707–1709 рр.).

Водночас поширилася практика взяття під гетьманську протекцію чи гетьманську оборону й безпосередню юрисдикцію військових службовців, в т. ч. й військових товаришів. Це надавало їм ряд пільг, зокрема звільнення їхніх дворів від сплати податків, від розквартирування російського війська, від виконання допоміжних робіт для армії тощо.

Так, універсали про взяття під гетьманську протекцію одержали військові товариші Степан Холодович (1709 р.), Іван Ханевський (1710 р.), Олексій Михайловський (1730 р.), Іван Чорнолузький (1731 р.), Андрій Гудович (1732 р.)⁴³ та ін. А військовий товариш Іван Бутович одержав універсал (1731 р.) про вписання його в компут бунчукових товаришів⁴⁴.

На початку XVIII ст. із середовища військових товаришів виділилася козацька верхівка, яка підпорядковувалася безпосередньо гетьману, перебувала під його бунчуком, звідки й дістала назву – бунчукові товариші. Перші бунчукові товариші почергово знаходилися біля гетьмана і виконували його доручення, а під час військових походів слідували за ним під командуванням генерального бунчужного.

У той час, як зазначав О. Шафонський⁴⁵, бунчукові товариші за статусом вважалися нижче військових товаришів. Однак з часом, будучи наближеними до гетьмана особами, бунчукові товариші перевищили ранг військових товаришів, що супроводжувалося наданням їм офіційного статусу й привілеїв, прирівняних до генеральної старшини та полковників. Із запровадженням звання і чину бунчукових товаришів більшість значних і знатних військових товаришів поповнила їх ряди.

Статус військових товаришів зберігався й надалі. В другій половині XVIII ст. він був майже обов'язковою сходинкою для службового зростання синів генеральної та полкової старшини і бунчукових товаришів. Більшість вихідців із таких сімей приймали на військову службу з наданням чину військового товариша. Нерідко звання або чин військового товариша надавалися як підвищення по службі, а також «за служби предков». Наприклад, 1780 р. значковий товариш Андрій Сахновський звернувся з клопотанням до Генеральної військової канцелярії про надання йому чину військового товариша «за служби предков»⁴⁶. Згодом частина військових товаришів ставала бунчуковими товаришами, а частина досягала чину сотника, полкового старшини тощо.

В свою чергу, чин військових товаришів могли одержати після тривалої служби значкові товариші, військові канцеляристи Генеральної військової канцелярії, військового суду, полкових канцелярій тощо. Відомі випадки, коли статус військового товариша прагнули одержати вихідці із духовенства. Так, в архівних матеріалах зберігається клопотання священника Комаровського про прийняття його племінника у військові товариші (1752 р.), справа про прийняття священника Леонтовича у військові товариші⁴⁷ тощо. Для більшості з них статус військових товаришів залишався верхньою сходинкою військової служби. До таких належали Бакуринські, Брежинські, Буцьки, Білецькі-Носенко, Добронизькі, Зарудні, Копцевичі, Коробки, Красовські, Лукашевичі, Маковські, Мовчани, Молявки, Парпури, Петрункевичі та ін.

Головним обов'язком військового товариша була військова служба за власний кошт. Насамперед їх залучали у військові походи. Так, у 1769 р. були складені списки військових товаришів – 100 чоловік, які мали виступити в похід в першу чергу, і 100 чоловік – в другу⁴⁸. Під час походів вони нерідко командували сотнями, супроводжували головну артилерію, відали артилерійською скарбницею, боєприпасами тощо.

Крім того, військових товаришів залучали до різних комісій – лічильних, слідчих, межових, порубіжних, до купівлі для армії коней та волів, заготівлі провіанту та фуражу, в полковій канцелярії «в званні войсковых канцелярист» та «полковых канцелярист», для перекладу листів з польської та латинської мов, полковими комісарами – «в до-

правке на обывателяхъ недоимочныхъ денегъ», індуктового збору, для нагляду за шляхами та поштовими трактами, за будівництвом у Глухові та Батурині гетьманських резиденцій та виробничих споруд, за спорудженням фортець, для обліку гербового паперу, для нагляду за вільними військовими посполитими в Глухові та Кролевці тощо.

Проживали військові товариші, як правило, на території полку, підпорядковувалися Генеральній військовій канцелярії або Малоросійській колегії.

Як зазначала Гадяцька полкова канцелярія у «доношені» в Малоросійську колегію, «немалое число жительствоющихъ войсковыхъ товаришей, которые по большей части ни от коллегии, ни откуда ни в какое дело употребляемы не бываютъ, а живутъ в домахъ праздно, не отправляя никакой службы»⁴⁹. Однак залучати їх до несення військової служби для полкових потреб замість значкових товаришів не дозволялося.

Чин військового товариша надавався за рекомендацією полковників Генеральною військовою канцелярією або Малоросійською колегією. Так, у 1781 р. до Малоросійської колегії надійшли рапорти стародубського полковника Якова Завадовського про надання чину військового товариша як нагороду канцеляристу Якиму Саг'янику, сотенному отаману Михайлу Семеку, сотенному писарю Євсею Рудинському, сотенному отаману Опанасу Рубанівському⁵⁰.

У другій половині XVIII ст. звання військового товариша надавалося також при відставці з військової служби. Зокрема, до Генеральної військової канцелярії надійшли «доношенія» військового канцеляриста Петра Телесницького, канцеляриста Малоросійської колегії Павла Литвиновського, значкових товаришів Степана Петрункевича (Стародубського полку), Пантелеймона Лободи та Івана Мелшевського (Ніжинського полку), Павла Канівця (Прилуцького полку) з проханням про відставку в званні військового товариша⁵¹. При відставці звання військового товариша одержали: В.В. Велецький, В.Ф. Грембецький, Я.М. Жданович, С.Д. Забіла, І.Г. Зеленський, С.І. Іваненко, І.С. Ілляшенко, П.П. Кописький, П.Г. Кузьменський, Р.Н. Гамалія, Ф.Т. Лишень, Я.Л. Мартос, Я.П. Мовчан, П.Г. Покорський, О.М. Полетика, П.І. Сахновський, Х.Т. Соломка та ін.⁵²

Суспільна позиція військових товаришів не була однозначною, а великою мірою залежала від володіння більшими чи меншими маєтностями. За економічним становищем між військовими товаришами існувало різке розмежування. Одні з них мали більші маєтності, ніж бунчукові товариші, інші – жодних маєтностей. Так, з 27 військових товаришів у Стародубському полку (1775 р.) по 120 підданих чоловічої статі мали С.С. Єсимонтовський та Іван Случавський, 110 підданих – Петро Павловський, 70 підданих мав Петро Лашкевич, 30 – Петро Покровський, 25 – Олексій Єсимонтовський, а 8 – підданих не мали⁵³.

Кількість військових товаришів, як і бунчукових, не була сталою. У послужних списках 1763 р. (документ додається) зафіксовано 238 військових товаришів, в тому числі в Стародубському полку – 32, Ніжинському – 34, Чернігівському – 25, Київському – 19, Переяславському – 17, Прилуцькому – 12, Лубенському – 38, Миргородському – 15, Полтавському – 23, Гадяцькому – 23⁵⁴. В «Описі Новгород-сіверського намісництва 1779–1781 рр.» (К., 1931) названо понад 200 військових товаришів. У «Малороссийском родословнике» В. Модзалевського протягом XVIII ст. їх згадується понад 500.

З кінця XVII – початку XVIII ст. у відособлений прошарок козацької еліти Гетьманщини виділилося полкове товариство, яке не посідало будь-якого уряду, а об'єднувалося під малим полковим прапором – значком, звідки й виникла назва – значкові товариші. За військовою субординацією значкові товариші були першими після сотників та військових товаришів і підпорядковувалися безпосередньо полковнику.

Головною підставою для здобуття чину значкового товариша становило володіння козацькими ґрунтами, на базі яких вони були спроможні відбувати військову службу за власний кошт. В першій половині XVIII ст. значкові товариші володіли землею, млинами, а частина з них – і чималими маєтностями. Зокрема, в Лубенському полку значкові товариші Іван і Петро Вакуленки мали 120 дворів, Іван Самойлович – 76, Григорій, Федір і Яків Манжосови – 43, Григорій Рубанов (Яненко) – 31, Федір Яковлів з братом – 33. У Стародубському полку значковим товаришам належало від 7 до 88 дворів кожному із заможних, в Чернігівському – відповідно від 4 до 86 тощо⁵⁵.

360-х рр. XVIII ст., коли царським урядом впроваджувалося в Україні обмеження вільного переходу селян та посилення панської юрисдикції над ними, виміром економічного становища старшини слугувала вже кількість підданих душ чоловічої статі – селян, підсусідків, наймитів тощо. Більшість значкових товаришів, як правило, мала по кілька підданих (від 2–3 до 10–15 чол.) або й зовсім не мала таких. Незначній частині значкових товаришів належало по кілька десятків, а то й сотень підданих. До таких відносились: в Прилуцькому полку (1775 р.) Кирило Тодорський мав 298 підданих душ, Іван Білецький – 23; в Гадяцькому полку (1775 р.) Михайло Вечорка – 14, Тихоній Яковлів – 30; в Чернігівському полку (1772 р.) Іван Войцехович – 30, Олексій Данилов – 60, Василь Красовський – 65 тощо⁵⁶.

Як правило, в число значкових товаришів потрапляли сини із заможного козацтва, полкової і сотенної старшини, значкових товаришів, канцеляристів, міських урядовців, духовенства, в ряді випадків – генеральної старшини, бунчукових та військових товаришів. Нерідко за особливі військові заслуги чин значкового товариша надавався й рядовим козакам. Зокрема, чернігівською полковою канцелярією за підписом полковника І. Божича видано ордер (1754 р.) знатному козаку

Івану Морозу та його старшому братові Євдокиму про прийняття їх в число значкових товаришів⁵⁷.

Значкові товариші відносилися до полкової еліти, користувалися відповідними привілеями й авторитетом. Тому одержати чин значкового товариша прагнули багато хто з полчан. Широко практикувалася спадковість цього чину, тобто сини наслідували чин значкового товариша від свого батька. Наприклад, у січні 1754 р. до чернігівського полковника І. Божича звернувся з проханням син значкового товариша І. Загальського Іван. Він пояснював, що з 1647 р. його батько І. Загальський «за старостію и дряхлостію» звільнений від військової служби, а замість нього «принадлежащую значковому товарищу службу» відбував саме він – син Іван. Тому він і прохав «к оной указной присяге привесть и... на чинъ значкового товарища» видати йому від полкової канцелярії ордер. Невдовзі він одержав із полкової канцелярії «откровенный ордеръ» з застереженням, щоб «всякій въ томъ его Ивана Загалского в значковые товарищи опредѣленіи вѣдая, дѣла до него (кроме настоящей его команды) ни по чему не имѣлъ и ни к чему не притягался, а имѣеть онъ, значковый товарищ Иван Загалский точію в единственное полковое черніговской канцеляріи виденіи состоять»⁵⁸.

А у 1761 р. значкового товариша І. Шаулу в армії замінив його син Петро, якому того ж року указом київської полкової канцелярії присвоєно звання значкового товариша⁵⁹. Звільнивши від військової служби значкового товариша Г. Корсуня, лубенська полкова канцелярія теж присвоїла це звання його синам – Афанасію і Якову Корсуням⁶⁰. Нерідко чин значкового товариша наслідував його брат чи інший родич. Наприклад, прилуцька полкова канцелярія при звільненні зі служби значкового товариша Д. Тодорського призначила (1770 р.) на його місце брата Кирила Тодорського⁶¹.

У першій половині XVIII ст. найбільш поважні особи із числа значкових товаришів могли дбати про гетьманську протекцію, що супроводжувалося наданням їм ряду пільг: звільнення від сплати податків, постоїв російських військ тощо. Започаткував такі пільги гетьман І. Скоропадський. Зокрема, значкового товариша Гадяцького полку Герасима Кротковича, як брата смоленського митрополита, він своїм універсалом (від 23 березня 1710 р.) взяв під гетьманську протекцію⁶².

Найчастіше таке покровительство над значковими товаришами практикувалося за часів гетьманства Д. Апостола. Так, значковий товариш Мойсей Савич звернувся з проханням до гетьмана Д. Апостола взяти його під «высокую свою протекцию» (1728 р.). У поданому «доношеніи» М. Савич зазначав, що з 1709 р. перебував під гетьманською протекцією, що підтверджено універсалом І. Скоропадського, і виконував його різні доручення «вѣрно и нѣленостно », а від « полковыхъ же услугъ и всякихъ посылокъ уволенъ найдовался». «Беремо пана

Мойсѣя Савченка... в особливу нашу протекцію и оборону, – наголошувалося в гетьманському універсалі Д. Апостола (1728 р.), – и дворь его... от всякихъ переѣзжающихъ людей увольняемъ, пре то пылно мѣти хочемъ и рейментарско приказуемъ, абы як панъ полковникъ нѣжинский со всею старшиною своею полковою, так и панъ войтъ тамошний з майстратовыми начальными, и ни хто инший до своихъ его пана Мойсѣя посылкохъ не важился заживати и на дворь его жадныхъ великороссийскихъ и малороссийскихъ переѣзжающихъ черезъ городъ Нѣжинъ людей не смѣль наводити...»⁶³.

Гетьманськими універсалами значкових товаришів Стародубського полку Федора Полетику (1729 р.) та Василя Косача (1731 р.) було звільнено від військових постойів, значкового товариша Полтавського полку Афанасія Адаменка (1729 р.) – від сплати податку за володіння млином, значкового товариша Черноуської сотні Якова Дрозда – від повинностей (1727 р.)⁶⁴ тощо. А значкового товариша Гадяцького полку Герасима Кроткевича взято під гетьманську протекцію (1729 р.)⁶⁵.

Перебуваючи під гетьманською протекцією, значкові товариші через деякий час могли одержати чин бунчукового товариша. Зокрема, значкового товариша Стародубського полку Леонтія Галецького також взято під гетьманську протекцію з наданням йому звання бунчукового товариша (1733 р.)⁶⁶.

Суттєві пільги значковим товаришам надавали й полковники. Так, прилуцький полковник І. Ніс видав універсал значковому товаришу Івану Біличу на звільнення його від розмірового податку з млина в с. Беринівці (1713 р.)⁶⁷.

У другій половині XVIII ст. чин значкового товариша прагнули одержати й деякі полкові та сотенні урядовці й канцеляристи, військові служителі, вихідці із духовенства. Так, до Генеральної військової канцелярії звернувся (1756 р.) з «доношенієм» сотенний осавул Березинської сотні Чернігівського полку Григорій Коненко з клопотанням, що він «ннѣ в томъ званій сотенного асаулства бытъ более не намѣреваеть, жаелаеть служитъ в числѣ значковыхъ товарищей». Чернігівська полкова канцелярія атестувала його в чин значкових товаришів, а Генеральна військова канцелярія видала відповідний ордер. Чернігівський полковий канцелярист Іван Федосов також прохав «определить его в значковые товарищи... купно с братьями его: старшимъ Яковомъ и меншимъ Константиномъ». Генеральна військова канцелярія видала їм на той чин «откровенный ордеръ» (1756 р.) за підписом генерального осавула Якова Якубовича⁶⁸. Ордером кийського полковника Л. Лукашевича сотенний отаман Микита Крамаренко за «добропорядочную и безпорочную службу» та за «бытность в Крымскомъ походѣ» одержав чин значкового товариша. «Произведенъ мною значковымъ полку Киевского товарищемъ, – зазначалося в ордері, – въ которомъ чинѣ его признавать, а он, напротив того, долженъ командирамъ своимъ всякое по службѣ повиновение

отдавать... Приведь его к указной присяги... вписать въ списокъ в число значковыхъ товарищей»⁶⁹. В значкові товариші прийнято й остерського сотенного осавула Петра Мищенка (1769 р.)⁷⁰, чернігівського полкового писаря Василя Федорова⁷¹.

У значкові товариші потрапляли й вихідці із духовенства. Одним із них був Федір Біблецький, який одружився на вдові значкового товариша Чернігівського полку Петра Платухи Агафії Карандувні. За нарядами чернігівської полкової канцелярії він виконував обов'язки значкового товариша, що й дало йому підставу звернутися до Генеральної військової канцелярії з проханням про надання йому відповідного чину. «И яко по роду праждѣда и отца своего священника вороницкогго Мартина Библецкогго состоить в шляхетствѣ и с имѣющихся в него Библецкогго поповскихъ грунтовъ и его имущества в селѣ мѣгъ быть в полку Черниговскомъ в числѣ значковыхъ товарищей для отправленія указной службы», – наголошувалося в атестаті від чернігівського полкового уряду. Рішенням Генеральної військової канцелярії його зараховано в число значкових товаришів. «И в томъ званіи привесьть его на верность е.и.в. к присяге (которую онъ здесь по обыкновенной ротѣ и выконать) и дать ему на чинъ значкового товарища откровенный ордеръ, который и данъ» (за підписами Семена Кочубея і Якова Якубовича, 1756 р.)⁷².

У значкові товариші було прийнято також брата придворного священика Барановича (1756 р.)⁷³. На військову службу з присвоєнням чину значкового товариша Ніжинського полку був прийнятий син священика Соломахи Олександр (1766 р.)⁷⁴. Звання значкового товариша Чернігівського полку присвоєно також сину священика Богданівського Максиму⁷⁵ тощо.

Показовим у даному випадку є особовий склад значкових товаришів Київського полку (1779 р.)⁷⁶.

Ім'я та прізвище	Походження	Вступив на військову службу	Одержав чин значкового товариша	Має підданих
1	2	3	4	5
1. Яків Хенцинський	син значкового товариша	1760	1761	-
2. Андрій Зорич	з виборних козаків	1771	1771	22 підсудки
3. Роман Островський	син сотника	1760	1767	6

Продовження таблиці

Ім'я та прізвище	Походження	Вступив на військову службу	Одержав чин значкового товариша	Має підданих
1	2	3	4	5
4. Антон Чернушевич	син значкового товариша	1757	1760	5
5. Павло Дерда	з козаків	1755	1771	1 підсусідок
6. Іван Панамаренко	син значкового товариша	1769	1772	7 підсусідків
7. Яків Лук'янович	син абшитованого значкового товариша	1769	1772	4 підсусідки
8. Сава Дем'яненко	з сотенних хорунжих	1764	1771	-
9. Степан Падун	з виборних козаків	1768	1773	6
10. Іван Загорівський	звання козачого	1760	1772	-
11. Олексій Харченко	з полкових канцеляристів	1769	1773	-
12. Дмитро Злотковський	син абшитованого значкового товариша	1772	1773	-
13. Іван Явон	син курінного отамана	1760	1774	-
14. Федір Кропковський	чину не мав	-	1775	-
15. Яким Сердеков	син військового товариша	1769	1776	3

Продовження таблиці

Ім'я та прізвище	Походження	Вступив на військову службу	Одержав чин значкового товариша	Має підданих
1	2	3	4	5
16. Антон Миславський	з полкових канцеляристів	1771	1774	-
17. Павло Вуяхевич	син священика	1769	1774	-
18. Павло Леонтович	з курінних отаманів	1768	1776	5
19. Олексій Шатський	з козаків	1760	1774	-
20. Силвятей Пищхика	з козаків	1760	1776	3 підсудки
21. Іван Кличинога	з полкових канцеляристів	1766	1772	10
22. Федір Стеценко	з канцеляристів	1769	1776	-
23. Матвій Бурмичевський	з підканцеляристів гродського суду	1769	1776	-
24. Петро Філяревич	з сотенних канцеляристів	1770	1776	-
25. Федір Богомулець	син військового товариша	1769	1777	-
26. Петро Богомулець	син військового товариша	1776	1777	-
27. Прокіп Росинський	син сотенного отамана	1764	1777	-

Продовження таблиці

Ім'я та прізвище	Походження	Вступив на військову службу	Одержав чин значкового товариша	Має підданих
1	2	3	4	5
28. Яким Таличенко	з сотенних хорунжих	1773	1778	–
29. Кирило Красний	син військового товариша	1763	1773	3
30. Осип Красний	син військового товариша	1769	1773	4
31. Іван Радиславський	з полкових канцеляристів	1776	1778	105

Із 70-х рр. XVIII ст. чин значкового товариша надавався полковим і сотенним урядовцям та служителям при виході у відставку як нагорода за військову службу. Зокрема, сотенного осавула Переяславського полку Доброштана звільнено зі служби з наданням йому звання значкового товариша (1776 р.)⁷⁷. Таке ж звання присвоєно й колишньому перекладачу Запорозького війська Мавронку (1768 р.)⁷⁸, військовим сурмачам Колесничевському, Голубовському, Решетникову і Соляникову⁷⁹, канцеляристу Переяславської полкової канцелярії Острозькому (1767 р.)⁸⁰. Сотенний осавул Київського полку Кузьма Щербина прохав полковника клопотати перед Малоросійською колегією, щоб та своїм ордером його «от всехъ служебъ уволила и в награждение многопродолжительной многоревностной до сего службы дала мне чинъ абшитованого значкового товарища» (1778 р.). Козак Миргородського полку Білоцерківської сотні Тимофій Кабан також прохав Малоросійську колегію нагородити його в абшит значковим товаришом⁸¹.

Як правило, нагорода чином військового товариша відбувалася з відома та за клопотанням полковника. Так, 1781 р. стародубський полковник Яків Завадовський подав рапорт до Малоросійської колегії про звільнення сотенного писаря Івана Пушкарьова, який служив з 1746 р. «добропорядочно с особливимъ прилежашемъ» з клопотанням присвоїти йому чин значкового товариша⁸². При звільненні з посади звання значкового товариша одержали: канцелярист миргородської полкової лічильної комісії Малиновський, писар першої почепської

сотні Ситников, козак Глухівської сотні Куш⁸³ тощо. Серед архівних матеріалів зберігається справа про звільнення зі служби у зв'язку з хворобою колишнього запорозького козака Семена Суботи із наданням йому чину значкового товариша (1766 р.)⁸⁴. При цьому кожен з них складав присягу на вірність російському імператору і одержував підтверджуючий документ – абшит.

Головним обов'язком значкових товаришів була військова служба, яку вони виконували за власний кошт. Як правило, значкових товаришів залучали до участі у військових походах. Так, Я. Маркович занотував, що з Генеральної військової канцелярії надійшов указ про направлення у Гілянський похід значкових і бунчукових товаришів замість рядових козаків⁸⁵. Гетьманським указом (1736 р.) було дане розпорядження в усі полки Гетьманщини про призначення конвоїрів із значкових товаришів під час переміщення російських армійських полків⁸⁶.

За розпорядженням полкових канцелярій значкові товариші перебували також у внутрішніх та порубіжних «командированіяхъ», різних комісіях, на форпостах тощо. Наприклад, у 1736 р. із наявного на службі 41 значкового товариша Полтавського полку до виконання ряду адміністративних та військових доручень залучено 31, а саме: полковими комісарами по збору коштів на полкових служителів 2, по збору порцій і рацій 2, по нагляду за вівчарнями 4, в Царичанці при комісії генерал-майора кн. Трубецького для різних доручень 10, при бунчуковому товаришу В. Завадовському для «помеществованія писма» 1, в Кримському поході першого наряду 5, за полкового комісара при київській фортеці 1, командиром над 40 козаками у Воронежі 1, за командира над 50 козаками у фортеці св. Парасковії 1, відправлено з провіантом до Криму 1, наказними сотниками до Переяслава 3. Із решти 10 значкових товаришів, які залишалися в полку, 6 «определены к отдачи в магазейны провіанта», а 4 були бідні і не могли виконувати службу⁸⁷. З 1732 р. утворено полкові лічильні комісії для збирання й обліку грошей. До кожної такої комісії із значкових товаришів призначався комісар, якому підпорядковувалися один із полкових канцеляристів (для письма) та 4 виборні козаки (для караулу і посилок). 1737 р. був розісланий указ Генеральної військової канцелярії усім полковим урядам про надіслання кожним до м. Глухова 4-х значкових товаришів і козаків для потреб канцелярії⁸⁸.

З початку XVIII ст. кількість значкових товаришів чітко не визначалась, а залежала від полкових потреб, волі полковників і спритності козацької старшини. Царським указом від 8 серпня 1734 р. вона у 10 полках мала не перевищувати 420 чол., а саме: у Ніжинському, Стародубському, Чернігівському, Лубенському, Полтавському і Переяславському полках по 50 чол., а в Київському, Миргородському, Прилуцькому і Гадяцькому – по 30⁸⁹. Водночас зазначалося, що значкових

товаришів, які не ввійшли до цієї кількості (крім дітей полкової старшини та інших знатних людей), слід записати рядовими козаками і надалі без указу Генеральної військової канцелярії до значкових товаришів не включати.

Право надання чину значкових товаришів тривалий час зберігалося за полковниками. Однак зрештою воно перейшло до Генеральної військової канцелярії та Малоросійської колегії. «Произвожденіе» значкових товаришів на службу відбувалося за атестатами від полковників і полкових канцелярій згідно з визначеною кількістю. Остаточне рішення про надання чину значкових товаришів залишалося за Генеральною військовою канцелярією та Малоросійською колегією⁹⁰. Реєстри (або компути) значкових товаришів зберігалися в полкових канцеляріях, що давало можливість полковим урядовцям набирати значкових товаришів більше офіційно дозволеної кількості. Про це свідчить ордер гетьмана К. Розумовського про заборону полковим канцеляріям призначати значкових товаришів «сверх комплекта» (1763 р.)⁹¹.

Значна частина значкових товаришів прагнула одержати посаду військового урядовця – сотника, полкового старшини, канцеляриста, міського урядовця тощо. Так, значковий товариш Стародубського полку І. Губчиць одержав посаду почепівського сотника (1735 р.)⁹². Універсалами гетьмана Д. Апостола значкового товариша Семена Слоза призначено на посаду лубенського полкового хорунжого (1732 р.), значкового товариша Андрія Рубця – стародубського полкового хорунжого (1732 р.), значкового товариша Івана Маньківського – сотником Шептаківської сотні (1728р.)⁹³.

Такі підвищення практикувалися і надалі. Зокрема, значкового товариша Ільянова призначено сотником у Канівську сотню (1767 р.), значкового товариша Родіонова – почтмейстером Глухівської сотні (1765 р.)⁹⁴. А значковий товариш Роман Щерба, який протягом кількох років виконував обов'язки кур'єра при Малоросійській колегії, звернувся з проханням нагородити його місцем бурмистра в Глухівську міську ратушу і призначити відповідне жалування⁹⁵.

Разом з тим, не всі нащадки козацької старшини і духовенства прагнули до військової служби, а тому частина з них не бажала одержувати чин значкового товариша. Так, у Ніжинському полку визначеної (царським указом 1734 р.) кількості 50 значкових товаришів на 1752 р. не набиралось. В той же час старшинські діти – син абшитованого полкового сотника Яків Тарасевич, покійного веркліївського сотника Прокіп і Йосип Адосовські, покійного крелевецького сотника Андронік, Яків та Євлампій Генварські, покійних значкових товаришів Федір Прохоровський і Микита Стожок, покійного сердюцького писаря Афанасій Нестерович, покійного попа Конотопської сотні Федір Харкевич, крелевецького протопопа Іван Каленовський, брат кро-

левецького сотника Дем'ян Огієвський, конотопський відставний отаман Пантелеймон Лобода та писар Іван Гремов «по одному тому, щобъ свободно безъ службы жить, званіє значковыхъ товарищей не ищутъ». На підставі того, що всі вони володіли козацькими ґрунтами, гетьманське правління прийняло рішення – «написать в компуть значковыхъ товарищей и привести ихъ къ тому къ присяге» і відповідно залучати до військової служби⁶.

Чин і звання бунчукових, військових і значкових товаришів існували в Гетьманщині до 1784 р. Царським указом від 28 липня 1783 р. про перетворення українських козацьких полків на регулярні й карабінерні полки російської армії, припинила своє існування традиційна система військового та адміністративного самоврядування в Гетьманщині. На українських землях запанували загальнодержавні порядки Російської імперії. Українська козацька старшина як окремий стан втратила свій статус і була прирівняна в правах до російського дворянства. Царським указом від 22 грудня 1784 р. припинялося надання українських козацьких чинів. На виконання цього указу елітні козацькі посади й чини перейменовувалися на російські табельні чини. Бунчукові товариші стали прем'єр-майорами, а ті, хто перейшов на статську службу – колезькими радниками чи колезькими асесорами. Військові товариші, які залишалися на службі і звільнені стали корнетами, а ті, хто перейшов на статську службу, одержали посади титулярних радників або губернських секретарів. Переважна більшість бунчукових, військових і значкових товаришів володіла значними маєтностями та чисельними кріпаками, що надавало їм можливість переключатися на розвиток приватних господарств та відстоювати свої права на дворянство. Значкові товариші, які залишалися на військовій службі, були перейменовані, відповідно, на унтер-офіцерів.

¹ Шафонский А. Черниговского наместничества топографическое описание с кратким географическим историческим описанием Малья России. – К., 1851. – Ч. 1. – С. 111–112.

² ЦДІА України у Києві. – Ф. 51, оп. 3, спр. 1325. – Арк. 3.

³ Маркович Я. Дневные записки малороссийского подскарбия генерального Якова Марковича. – Ч. 1. – М., 1859. – С. 129, 189.

⁴ ЦДІА України у Києві. – Ф. 51, оп. 3, спр. 1587. – Арк. 10–10 зв.

⁵ Модзалевский В.Л. Малороссийский родословник. – Т. 2. – К., 1910. – С. 261; Т. 3. – К., 1912. – С. 480.

⁶ Миллер Г.Ф. Исторические сочинения о Малороссии и малороссиянах. – М., 1846. – С. 62.

⁷ Маркович Я. Дневные записки малороссийского подскарбия генерального Якова Марковича. – С. 306.

⁸ Там само. – С. 7.

⁹ Там само. – С. 183.

- ¹⁰ Там само. – С. 209.
- ¹¹ Там само. – С. 371.
- ¹² ЦДІА України в Києві. – Ф. 51, оп. 3, спр. 5355. – Арк. 4.
- ¹³ Там само. – Ф. 269, оп. 1, спр. 3426–3428, 3431–3435, 3438.
- ¹⁴ *Модзалевский В.Л.* Малороссийский родословник. – Т. 1. – С. 68; Т. 2. – С. 80.
- ¹⁵ Там само. – Т. 3. – С. 485.
- ¹⁶ Там само. – Т. 2. – С. 100.
- ¹⁷ Там само. – Т. 1. – С. 124, 353; Т. 2. – С. 261; Т. 4. – С. 663; *Маркович Я.* Дневные записки малороссийского подскарбия генерального Якова Марковича. – С. 453.
- ¹⁸ ЦДІА України у Києві. – Ф. 51, оп. 3, спр. 10591. – Арк. 139, 149, 155.
- ¹⁹ ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. 16. – С. 961.
- ²⁰ *Модзалевский В.Л.* Малороссийский родословник. – Т. 1. – С. 235.
- ²¹ Там само. – Т. 1. – С. 344, 346; Т. 3. – С. 27, 515.
- ²² Там само. – Т. 2. – С. 499.
- ²³ Там само. – Т. 1. – С. 422; Т. 2. – С. 22, 205, 381, 611; Т. 3. – С. 58.
- ²⁴ *Крип'якевич І.П.* Історія України. – Львів, 1992. – С. 260.
- ²⁵ Табл. складена за кн.: Генеральное следствие о маестностях Черниговского полка. 1729–1730. – Чернигов, 1908. – С. 151–163.
- ²⁶ Підрахунки зроблені автором за кн.: Генеральне слідство про маестності Стародубського полку // Український архів. – К., 1929. – Т. 1. – С. 4–72.
- ²⁷ Генеральне слідство про маестності Лубенського полку // Український архів. – К., 1931. – Т. 4. – С. 18–46.
- ²⁸ Генеральное следствие о маестностях Гадячского полка. 1729–1730 гг. – Полтава, 1873. – С. 9.
- ²⁹ *Модзалевский В.Л.* Малороссийский родословник. – Т. 3. – С. 96–122.
- ³⁰ ЦДІА України у Києві. – Ф. 51, оп. 3, спр. 3204. – Арк. 2–14.
- ³¹ *Миллер Д.П.* Очерки из истории юридического быта старой Малороссии // Киевская старина. – 1897. – № 1. – С. 16.
- ³² Опис Новгород-Сіверського намісництва (1779–1781). – К., 1931 (підрахунки автора).
- ³³ ЦДІА України у Києві. – Ф. 763, оп. 1, спр. 303. – Арк. 4; Ф. 54, оп. 3, спр. 3063. – Арк. 2.
- ³⁴ ЦДІА України у Києві. – Ф. 763, оп. 1, спр. 482. – Арк. 5 зв., 6 зв., 7, 8.
- ³⁵ Там само. – Ф. 54, оп. 3, спр. 9364. – Арк. 1–21.
- ³⁶ Ежегодник по аграрной истории Восточной Европы. 1960. – К., 1962. – С. 492.
- ³⁷ *Модзалевский В.Л.* Малороссийский родословник. – Т. 1. – С. 113; Т. 2. – С. 84, 85; Т. 4. – С. 122, 580.
- ³⁸ Акты ЮЗР. – Т. 10. – СПб., 1878. – Стлб. 471.
- ³⁹ Там само. – Дод. до т. 7. – С. 333.
- ⁴⁰ *Ефименко А.Я.* История украинского народа. – К., 1990. – С. 282.
- ⁴¹ *Модзалевский В.Л.* Малороссийский родословник. – К., 1908–1914. – Т. 1. – С. 412, 665; Т. 2. – С. 306; Т. 3. – С. 300, 563, 573; Т. 4. – С. 220, 350, 370, 577, 796.
- ⁴² Там само. – Т. 1. – С. 69, 85, 121, 193, 305, 336, 338, 453; Т. 2. – С. 2, 77, 79, 81, 210; Т. 3. – С. 100–102, 189, 331, 339, 391, 392, 470, 481; Т. 4. – С. 370–372, 579, 629, 712.
- ⁴³ ЦДІА України у Києві. – Ф. 51, оп. 3, спр. 2687. – Арк. 3; Спр. 3788. – Арк. 10 зв., 11; Спр. 9025. – Арк. 10; Ф. 54, оп. 3, спр. 3788. – Арк. 31; Спр. 9567.
- ⁴⁴ Там само. – Ф. 54, оп. 3, спр. 2887. – Арк. 2.

⁴⁵ Шафонский А. Черниговского наместничества топографическое описание с кратким географическим и историческим описанием Малыя России. – К, 1851. – Ч. 1. – С. 111–112.

⁴⁶ ЦДІА України у Києві. – Ф. 54, оп. 3, спр. 12066. – Арк. 48 зв.

⁴⁷ Там само. – Ф. 269, оп. 1, спр. 613, 3061.

⁴⁸ Там само. – Ф. 54, оп. 3, спр. 3062. – Арк. 1; Спр. 37759. – Арк. 8–11.

⁴⁹ Там само. – Спр. 3177. – Арк. 1.

⁵⁰ Там само. – Спр. 12066. – Арк. 24, 35, 41, 44.

⁵¹ Там само. – Спр. 1852. – Арк. 1, 4; Спр. 3058. – Арк. 2; Спр. 12066. – Арк. 47 зв., 48.

⁵² Модзалевский В.Л. Малороссийский родословник. – Т. 1. – С. 170, 333; Т. 2. – С. 22, 83, 163, 197, 217, 420, 602, 665; Т. 3. – С. 157, 436, 566; Т. 4. – С. 106, 126, 505, 694.

⁵³ ЦДІА України у Києві. – Ф. 54, оп. 2, спр. 9364. – Арк. 13 зв.–24.

⁵⁴ Там само. – Ф. 80, оп. 1, спр. 25. – Арк. 1–26 зв.

⁵⁵ Генеральне слідство про маєтності Лубенського полку // Український архів. – Т. 4. –К., 1931. – С. 3, 26, 27, 42, 45, 121; Генеральне слідство про маєтності Стародубського полку // Там же. – Т. 1. – К., 1929. – С. 23, 27, 32, 34, 37, 39, 46–48; Генеральное следствие о маєтностях Черниговского полка. 1719–1730 гг. – Чернигов, 1908. – С. 9,14, 20, 23–28, 120.

⁵⁶ ЦДІА України у Києві. – Ф. 54, оп. 3, спр. 9564. – Арк. 26 зв., 28 зв.; Спр. 9566. – Арк. 9 зв.; Спр. 6769. – Арк. 22 зв., 24 зв.; Спр. 6767. – Арк. 16 зв. 17 зв.

⁵⁷ Там само. – Ф. 108, оп. 2, спр. 287. – Арк. 163–164.

⁵⁸ Там само. – Арк. 158–159.

⁵⁹ Там само. – Ф. 63, оп. 1, спр. 38, 61.

⁶⁰ Там само. – Ф. 98, оп. 1, спр. 32.

⁶¹ Там само. – Ф. 96, оп. 1, спр. 10.

⁶² Там само. – Ф. 51, оп. 3, спр. 2789. – Арк. 24.

⁶³ Там само. – Спр. 769 (1). – Арк. 34, 35.

⁶⁴ Там само. – Спр. 3085. – Арк. 3; Спр. 3704. – Арк. 3; Спр. 3788. – Арк. 36; Спр. 2583. – Арк. 3.

⁶⁵ Там само. – Спр. 2789. – Арк. 25.

⁶⁶ Там само. – Спр. 3586. – Арк. 9.

⁶⁷ Там само. – Спр. 7754. – Арк. 34.

⁶⁸ Там само. – Ф. 108, оп. 2, спр. 287. – Арк. 172, 173.

⁶⁹ Там само. – Ф. 63, оп. 1, спр. 115.

⁷⁰ Там само. – Спр. 83.

⁷¹ Там само. – Ф. 108, оп. 2, спр. 33. – Арк. 104.

⁷² Там само. – Спр. 287. – Арк. 169, 171.

⁷³ Там само. – Ф. 269, оп. 1, спр. 1813.

⁷⁴ Там само. – Ф. 763, оп. 1, спр. 78.

⁷⁵ Там само. – Спр. 76.

⁷⁶ Там само. – Ф. 54, оп. 1, спр. 2576. – Арк. 15 зв., 23.

⁷⁷ Там само. – Спр. 1943.

⁷⁸ Там само. – Оп. 2, спр. 94.

⁷⁹ Там само. – Ф. 763, оп. 1, спр. 323.

⁸⁰ Там само. – Ф. 54, оп. 1, спр. 579.

⁸¹ Там само. – Ф. 763, оп. 1, спр. 579. – Арк. 6, 36.

⁸² Там само. – Ф. 54, оп. 3, спр. 12066. – Арк. 18.

⁸³ Там само. – Оп. 1, спр. 87, оп. 3, спр. 1853. – Арк. 4; Спр. 1854. – Арк. 2.

⁸⁴ Там само. – Оп. 3, спр. 1360.

⁸⁵ *Маркович Я.* Дневные записки малороссийского подскарбия генерального Якова Марковича. – Ч. 1. – М., 1859. – С. 58.

⁸⁶ ЦДІА України, м. Київ. – Ф. 51, оп. 3, спр. 4379.

⁸⁷ Там само. – Ф. 94, оп. 2, спр. 62. – Арк. 2–3.

⁸⁸ Там само. – Ф. 51, оп. 3, спр. 5863.

⁸⁹ ПСЗ. – Т. 9, с. 397.

⁹⁰ *Шафонский А.* Черниговского наместничества топографическое описание с кратким географическим и историческим описанием Малья России. – К., 1851. – С. 119.

⁹¹ ЦДІА України, м. Київ. – Ф. 269, оп. 1, спр. 4022.

⁹² Там само. – Ф. 80, оп. 1, спр. 6.

⁹³ Там само. – Ф. 51, оп. 3, спр. 4161. – Арк. 2; Спр. 3788. – Арк. 6; Спр. 4912. – Арк. 38.

⁹⁴ Там само. – Ф. 54, оп. 1, спр. 592; Оп. 2, спр. 357.

⁹⁵ Там само. – Ф. 763, оп. 1, спр. 579. – Арк. 6.

⁹⁶ Там само. – Спр. 577. – Арк. 5.

Д о д а т к и

Компут (списан в року 1729 марта 20*) товариства бунчукового в полках рейменту гетманского найдуючихся²

Полкъ Кіевский

Василій Солонина
Кирило Солонина
Данило Карпѣка
Семень Шаула
Иван Ханенко*
Иванъ Тарнавиотъ
Стефанъ Барановский
Иванъ Шаула
Александр Солонина

Полкъ Чернѣговский

Семень Лизогуб
Андрей Борковскій
Николай Тризнич**
Антоній Максимовичъ
Демянъ, Стефанъ и Петро
Бутовичи
Иванъ Ломиковский —
сам господарем в Гадацким,
а син в походѣ
Андрѣй и Яков Полуботки*
Василій Пополнѣцкій
Василій Дорошенко
Максимъ Долѣнскій
Михайло Домонтовичъ
Дмитро Домонтовичъ
Павель Скоропадский
з сином Тимофѣем
Иванъ Скоропадскій*
Иванъ Булавка
Иванъ Пополнѣцкій
нововписние**
Моисѣй Несторенко
Иванъ Мокрѣвичъ
Иосифъ Рашевский
Матвѣй Жураковский

Компут бунчуковых товаришей. 1734 г.¹

В полку Кіевскомъ

Федор Василіевъ Солонина
Александр и Семен Даниловичи
Солонини
Кирило Солонина
Семень Шаула
Иванъ Тарнавиотъ
Иванъ Ханенко

В полку Чернѣговскомъ

Семень Лизогубъ
Андрей Борковскій
Иванъ Максимовичъ
Демян и Петро Бутовичи
Павель Ломиковский
Яковъ Полуботокъ
Владимерь Пополнѣцкій
Иванъ Пополнѣцкій
Васил Дорошенко з сином Василем
Моисѣй Несторенко
Иванъ Долѣнскій
Иванъ Мокрѣвичъ посоховский
Иванъ Мокрѣвичъ сибережскій
Михайло Домонтовичъ
Иосиф Рашевскій
Матвѣй Скоропадскій
Матвѣй Жураковский

Полкъ Стародубовский

Андрей Миклашевскій
Іванъ Миклашевскій
Іванъ Борозна
Петро Корецький
Стефанъ Ширай з сином
Федором
Максимъ Корсакъ
Іванъ Борозназовскій**
Николай Борозна
Лаврентій Борозна
Петръ Чернолузский
Фома Городиский**
Андрѣй Грай**
Василь Гамалѣя**
Григорій Гамалѣя
Владимер Романовский
Стефан** и Петро Валкевич
Василій Завадовскій
Афанасій Покорский
(з сином Алексеем*)
Андрей Дзевулскій
Григорій Котляренко**
Данило Кутневский (з синами*)
Андрей Заруцкий**
Тимофтей Журавко
Парфен Немалѣцкій
Андрей Грай*
Васил Завадовский**
Семень Рубецъ**
Федор Рубецъ**
Григорій Скороупа
Іван Гамалѣя*
Григорій Силевичъ*

Полкъ Нѣжинский

Михайло Скоропадский*
Федор Кочубей
Стефанъ Миклашевский
Михайло Скоропадский**
Михайло бившій фастовский
полковникъ

В полку Стародубовском

Михайло Турковский з синами
Максимом, Іваном и Михайлом
Андрей Миклашевскій
Іванъ Миклашевскій
Петро Корецький
Стефанъ Ширай з синомъ
Федоромъ
Максимъ Корсакъ
Николай Борозна
Лаврентій Борозна
Григорій Борозна
Григорѣй Гамалѣя
Іванъ Гамалѣя*
Григорій Антонович Гамалѣя*
Владимер Романовский
Василій Завадовскій (з сином
Василієм же*)
Афанасій Покорскій (з синами Дани-
лом, Алексѣем, Григорієм и Іваном*)
Андрѣй Дзевулскій
Данило Кутневский з синами
Парфень Пекальцкій
Григорій Скороупа
Іванъ Гамалѣя**
Григорій Силевичъ
Михайло Рубецъ
Демянъ* Рубецъ
Василій Романовичъ
Петро Чернолузскій
(Іванъ Чернолузскій*)
Іванъ Кголембовскій
Іванъ Случановскій*
Михайло Кголембовскій

В полку Нѣжинскомъ

Михайло Скоропадскій
Стефанъ Миклашевскій
Михайло бывшій фастовскій
полковник
Стефанъ Бутовичъ

Федоръ Савичъ**	Андрей Лизогубъ
Андрей Кандиба**	Яковъ Марковичъ
Андрей Лизогубъ	Іванъ Забѣла (хоружій артилеріи енералной**)
Яковъ Марковичъ	Іосифъ Тарасовичъ
Іванъ Забѣла обатовскій	Федоръ Савичъ
Іосифъ Тарасовичъ	Демянь Туранскій
Федоръ Савичъ*	Яковъ Жураковскій нѣжинскій
Демянь Туранскій	Стефанъ Забѣла (з сином Іваном***) умер синъ*
Яковъ Жураковскій нѣжинскій	Федоръ Чуйкевичъ
Семень Чуйкевичъ	Іванъ Пѣроцкій
Стефанъ Забѣла (з сином Іваном*)	Афанасъ Дорофѣевичъ (з сином Федором*)
Федоръ** Петро Жураковскій*	Іванъ Костенецкій
Іванъ Забѣла борзенскій**	Яковъ Грабовскій
Федоръ Чуйкевичъ (за писара судовъ енералних опредѣленній*)	Яковъ Жураковскій глуховскій
Іванъ Пироцкій*	Іванъ Даниловъ Забѣла
Никита Холодовичъ	Василь (Романович**) Лазаревич*
Афанасій Дорофѣевичъ (з сином Федором*)	воронѣжскій
Іванъ Костенецкій	Стефанъ (Романович**) (**)
Яковъ Грабовскій	Лазаревич* брат его
Яковъ Жураковскій глуховскій	Стефанъ Холодовичъ
Данило Забѣла (з сином*)	Павель Голубъ
Василей и Стефанъ Романовичи воронѣжскіе	Данило Карпѣка (з сином Матвѣем*)
Стефанъ Холодовичъ	Федоръ Карпѣка
Григорій Голубъ	Семень Карпѣка (асауд артиллеріи енералной*)
Семень Карпѣка	Стефанъ Карпѣка
Федоръ Карпѣка	Яковъ Карпѣка
Стефанъ Карпѣка	Потапъ** Назаренко з синами
Яковъ Карпѣка	Александръ Шишкевичъ
Потапъ Назаренко	Козма Заруцкій
Іванъ Покотило	Іванъ Филиповскій
Александръ Шишкевичъ	Леонтій Метелскій
Іванъ Шишкевичъ	Дмитро Жураховскій
Яковъ Долѣнскій	Василь Харевичъ**
Козма Заруцкій	Кирило Пироцкій з синами
Іванъ Филиповскій	Іванъ Биковскій
Леонтій Метелскій	Іванъ Дяковскій
Павель Козловскій	Іосифъ Кандиба*
Яковъ Сергіенко	
Василь Покотило**	

Іосифъ Рашевский*
Григорій Покотило
Дмитро Жураховский
Василь Харевичъ
Іванъ Троцкій
Григорій Козловский
Іванъ Биковский

Полкъ Переяславский

Василь Томара
Василь Танській**
Никифор* Афендик (з синами**)
Василь Димитрашко
Федор Сулима
Корба
Берло

Полкъ Полтавский

Іванъ Левенець
Василій Кочубей**
Григорій Чернякъ**
Леонтій Чуйкевичъ**
Дмитро Колачинский
Іванъ Тарнавскій
Гарасим Кованка з братами**

В полку Миргородском
бунчукового товариства нѣтъ

Полкъ Гадяцкій

Федор Потребичъ Гречаний
Яковъ Гречаний
Андрѣй и Іванъ Трощинскіе
Захарій Рошаповскій
Василь Богаенко опошанскій
Іванъ Богаевскій лютенскій
Іван Бутович*

Полкъ Прилуцкій

Павель Раковичъ
з сином Андрѣємъ
Андрей Горленко

В полку Переяславскомъ

Василь Томара**
Василь Дмитрашко
Андрей Дмитрашко
Іванъ Сулима
Стефанъ Сулима

В полку Полтавскомъ

Іванъ Левенець
Дмитро Колачинскій
Іванъ Тарнавскій

В полку Гадяцкомъ

Андрей Полуботок
Захарій Рошаковский*
Федоръ Потребичъ Гречаний
Яковъ Гречаний
Андрѣй и Іванъ Трощинскіе
Захарій Рошаковскій**
Василь Бугаевскій опошанскій

В полку Прилуцкомъ

Павель Раковичъ (з сином Андрѣємъ*)
Андрей Горленко
Яковъ Якубовичъ

Яким Гречаний**	Івангь Себастьянович
Стефанъ Гарнавский	Матвѣй Себастьянович
Яковъ Якубовичъ	(сотником*)
Івангь (и Матвей**) Себастьянович	Захарій Прокоповичъ
Мазеракій	Петро Николаевичъ
Захарій Прокоповичъ	Григорій Галенковский
Петрикій Грекъ	
Григорій Галенковскій (з сином*)	

Полкъ Лубенскій

Стефан** Иван* Гамалѣя
Івангь Новицкій
Яковъ Новицкій
Андріашко**
Лук'янь Свѣчка
Петро Кулябка
Петро Троцкій (при канцелярії
найлучийся*)
Яким Кулябка
Петро и Василь Савичи
Андрѣй Петровский
Федор Заборовский

В полку Лубенском

Івангь Гамалѣя
Івангь Новицкій
Яковъ Новицкій
Лук'янь Свѣчка (базарній**)
Петро Кулябка (з синами*)
Петро Троцкій
Якимъ Троцкій*
Якимъ Кулябка
Петро и Василь Савичи
Андрѣй Петровскій з сином Филипом
Федор Заборовскій
Івангь Самойловичъ
Александръ Саковичъ
Федор, Яковъ, Григорій,
Семен Василевичи

**Реєстр
бунчукових товаришей по вѣдомостям с полков
присланнымъ сочиненній, котріе ннѣ
в домах обрѣтаются. 1736 р.³**

В полку Стародубовскомъ

Андрей Миклашевскій	у рощоту при коммисіи
Федоръ Ширай	у Воронѣжѣ при слѣдствіи был**
Петро Корецкій	у рощоту при коммисіи
Петро Валкевичъ	у третейскихъ судовъ
Николай Борозна	боленъ
Василь Завадовскій	
Афанасъ Покорскій	син его в походѣ, з которого уже возвратѣлся**
Андрей Гудович й син его**	
Василъ Гудович*	
Алексій Есимонтовскій	был недавно у слѣдствія й тепер ест
Иванъ Кутневскій	
Павель Дублянскій	был прошлаго року коммендѣром у лѣнії
Петро Іскрицкій	тестъ его, з которимъ в единомъ дворѣ живет, в походѣ**
Иванъ Случановскій	
Михайло Голембіовскій	
Григорій Силевичъ	
Василь Романовичъ	

В полку Нѣжинском
Полку Нѣжинского **
в сотнѣ Короповской**

Иванъ Дмитріевъ Фалчевскій	у покупки лошадей
Яковъ Довгеля	у покупки лошадей

В сотнѣ Крелевецкой

Стефан Бутович	был недавно у слѣдствія
Федор Чуйкевичъ	при корпусѣ Меклетбургскомъ

В сотнѣ Глуховской

Андрей Лызогуб**	у слѣдствія в полку Нѣжинскомъ**
Михайло Скоропадскій	у третейскихъ судовъ
Яковъ Марковичъ	у рощоту при коммисіи

Стефанъ Миклашевскій
Іванъ Филиповскій у слѣдствія в Новыхъ Млинахъ
Яковъ Жураковскій в походѣ был и уже з оногo
возвратился**
Филипъ Борзакoвскій у слѣдствія в полку Лубенском*
Федор Чуйкевич** при корпусѣ Мекленбургском*

В полку Полтавскомъ

Григорій Чернякъ боленъ
Дмитро Колачинскій** умеръ**

В полку Гадяцкомъ

Андрей Троцинскій у слѣдствія в Прилуцком полку**
Яковъ Потребичъ Гречаний
Андрей Полуботокъ в Пѣтербурхи
Іванъ Чарнишъ у слѣдствія
Данило Покорскій* у слѣдствія в (Нѣжинском**)
Федор Потребичъ Гречаний*

В полку Чернѣговскомъ

Андрей Борковскій
Михайло Домонтовичъ у слѣдствія в Переясловском
полку
Моисей Дмитровичъ
Іванъ Савичъ
Владимеръ Полонѣцкій
Григорій Кузмѣнскій при переводѣ в Москвѣ
Михайло Радичъ
Петро Войцеховичъ боленъ
Андрей Стаховичъ
Петро Темранскій был недавно у слѣдствія
Михайло Мануйловичъ**
Павель Масловскій** переведень в значковые

В полку Кіевскомъ

Василь Войцеховичъ*
Петро Сахновскій*
Сергій Солонина
Семень Шаула
Іосифъ Солонина
Прокопъ Шаула
Семень Солонина
Іванъ Ханенко слѣпъ
Яковъ Борсукъ* у правленія полкового

В полку Лубенском

Петро Кулябка или син его Петро у роздѣлки добрь графских
Федор Кулябка (или сын его Григорий*)
Василь Савичъ
Яковъ Василиевичъ
Иванъ Новицкій
Александръ Гамалѣя
Иосифъ Гамалѣя
Василій Свѣчка
Андрей Петровскій з сином Филипом
Федоръ Заборовскій боленъ
Семень Савичъ** при переводѣ в Москвѣ
Федоръ Савич

В полку Переясловскомъ

Григорій Максимовичъ
Василь Думитрашко при переводѣ в Москвѣ
Петро Думитрашко
Апатѣй Афендикъ

В полку Нѣжинскомъ

Семень Чуйкевичъ* при переводѣ в Москвѣ
Васил Каневскій
Иванъ Кураховскій
Иванъ Забѣла хоружій артилерійскій**
Стефанъ Бутовичъ** былъ недавно у слѣдствія**
Иванъ Костенецкій у слѣдствія
Федоръ Костенецкій при корпусѣ Мекдембургскомъ
Яковъ Красовскій
Василь Лазаревичъ
отставной маіоръ (Михайло Банѣнь*)
Михайло Хвастовскій апшитован, стар и брюхат*
Григорій Козловскій
Иванъ Пѣроцкій боленъ был но уже оздоровилъ**
Иванъ Дмитріевъ Хвастовскій
Яков Жураковскій** в походѣ**
Андрей Лизогубъ у слѣдствія в Нѣжинском полку
был**
Василь Кандыба у покупки лошадей
Дмитро Кураховскій
Иванъ Ларевичъ

В полку Стародубовскомъ

Петръ Валкевичъ* у тритейскихъ судов*
Василь Бороздна

Іванъ Бороздна
Іванъ Городіскій
Василь Мовчанъ протекціант (у дѣла
слѣдственного**)
Евстафій Мовчанъ
Владимеръ Романовскій болен*

В полку Миргородском

Яковъ Дунінь у слѣдствія

В полку Прилуцком

Андрей Горленко
Павел Сакович при слѣдствіи в Батуринѣ
Федоръ Марковичъ
Петро Николаевичъ
Антонъ Милорадовичъ
Костантій Лисаневичъ** определенъ писарем в полкъ
Переясловскій**
Максим Антоновичъ
Всѣхъ 97

Табель о войсковых товарищех служащих 1763 г.⁴

Имена	Сколко от роду лѣтъ	С какого года в службу вступилъ	Когда чин получилъ
Полку Стародубовского			
Федоръ Дворецкій	49	1731	1757
Ефимъ Федоренко	44	1737	
Григорій Подкова	47	«	
Иванъ Белозовской	49	«	1757
Григорій Зеневичъ	40	«	1751
Василь Соболевскій	42	1738	1741
Иванъ Занковскій	40	«	1744
Федось Плешко	39	1739	1751
Данило Силевичъ	37	«	1758
Петро Соболевскій	37	1743	1761
Василь Темилловскій	36	1745	1760
Иванъ Немировичъ Данченко	40	«	1751
Алексей Великоговичъ	33	1746	1759
Владимеръ Булашевичъ	38	«	1751
Иванъ Павловскій	35	1749	1759
Михайло	} Рубци	31	1749
Иванъ		30	«
Яковъ Вишнецкій	35	1750	1761
Василь	} Рубци	28	1751
Семень		27	«
Федоръ Незамаевскій	53	1752	1757
Федоръ Лашкевичъ	53	1754	1762
Яковъ Великосовичъ	28	1755	1760
Иванъ Мовчанъ	30	1759	1759

Петро Лашкевичъ	27	1760	1767
Петро Грозьнскій	39	«	1760
Петро Жораковскій	26	«	«
Григорій Соболевскій			
Григорій Михайловскій			
Павель Бачинскій			
Иванъ Ягджула	За отлучкою сказок не взято		
Петро Затура			
И т о г о в полку Стародубовскомъ 32			

Полку Нежинского

Константиъ Острожскій	75	1709	1735
Степанъ Гацукъ	55	1722	1745
Андрей Борсукъ	65	1727	1743
Демянь Курскій	58	1730	
Степанъ Висоцкій	46	«	1751
Леонтій Шликевичъ	62	1731	1741
Григорій Приблуда	49	1732	1752
Ефимъ Филоновичъ	54	«	1745
Тимофей Андреевскій	43	1735	1757
Григорій Мироновскій	38	1736	«
Михайло Трусевичъ	39	1738	1752
Иванъ Василенко	60	1743	1746
Григорій Трусевичъ	31	1744	1752
Петро Трофимовичъ	31	1745	1745
Федоръ Жуковскій	51	1746	1754
Николай Каменскій	45	«	1757
Павел Росоханскій	31	1747	«
Алексій Тарасевичъ	33	1748	1760
Федоръ Михайловскій	37	«	1754

Николай Зинкевичъ	36	1749	1755
Осипъ Чуйкевичъ	31	«	1760
Василь Романовскій	31	1751	1759
Якимъ Мандза	27	1757	1757
Максимъ Карпѣка	30	1760	1760
Моисей Костеневич	28	«	«
Антонъ Клепусъ	42	—	1757
Григорій Костенецкій	40	1760	1760
Симонъ Нарбутъ			
Василь Уманецъ			
Петро Петрункіевичъ			
Григорій Клепусъ	За отлучкою сказок не взято		
Александръ Карпѣка			
Петро Герасимовичъ			
Иванъ Вилчинъ			
И т о г о в Нежинскомъ полку войсковых товарищей 34			

Полку Чернеговского

Иванъ Даниловичъ	54	1722	1757
Николай Соколовскій	60	1730	1746
Иванъ Марковичъ	49	1733	1761
Демянь Маленскій	53	1734	«
Иванъ Товстолесь	46	1736	1757
Петро Войцеховичъ	50	1737	1741
Яковъ Красовскій	48	1739	1760
Данило Силечь полинскій	38	1743	1756
Василь Михно	36	1745	1760
Антонъ Силечь	40	1746	1756
Михайло Шуба	30	1747	1751
Иванъ Малявка	38	1748	1761

Петро Войнїцькій	31	1749	1757
Григорій Войцеховичь	50	1751	1751
Алексей Стаховичь	39	1757	1757
Василь Полонецкій	42	-	1742
Иванъ Лизогубъ	26	1760	1760
Иванъ Кузменскій	28	1761	1761
Иванъ Трусевичь	28	-	1761
Андрей Полонецкій	}		
Андрей Оболонскій			
Прокопъ Затиркевичь		за отлучкою сказок не взято	
Федоръ Михно			
Иванъ Бакуринский			
Петро Бутовичь			
И т о г о в полку Черниговском 25			

Полку Кієвского

Петро Темранскій	60	1726	-
Степан Лутай	45	1730	1752
Микита Мандрика	50	1735	1745
Онуфрій Пригара	42	«	1757
Степанъ Пасенко	39	1737	1752
Федоръ Новаковичь	38	1740	«
Степанъ Роговскій	45	1741	1751
Иванъ Тоцькій	35	«	1760
Андрей Діяковскій	36	1746	1756
Александръ Шрамченко	31	«	«
Андрей Крупянскій	31	1748	1754
Василь Пригара	28	1749	1760
Семень Паламаренко	31	1753	1760
Михайло Ханенко	27	1758	1758

Бунчукові, військові і значкові товариші в Гетьманщині

Никита Леонтовичъ	28	1760	1760
Василь Комарнѣцкій	30	«	«
Григорій Солонина	19	1761	1761
Семен Пустота	}	за отлучкою сказок не взято	
Григорій Гудимъ			
И т о г о в полку Киевскомъ войсковыхъ товаришей 19			

Полку Переяславского

Леонтій Базилевичъ	56	1732	1756
Сава Терлецькій	55	1733	1742
Иванъ Шарковичъ	42	1735	1746
Петръ Славатинскій	41	1737	1751
Петро Головачевскій	34	1739	«
Артемъ Лашинскій	33	1743	1754
Дмитрій Лебедь	40	1744	1751
Гаврило Харченко	35	1746	1758
Алексей Сулима	29	1748	1761
Яковъ Шаргородскій	30	1749	1759
Петро Левецкій	40	1750	1761
Петро	} Рубановичи	39	1756
Яковъ		37	«
Федоръ Туманскій	30	1761	1761
Антонъ Ковалевскій	}	за отлучкою сказок не взято	
Федоръ Добронецкій			
Максимъ Требинскій			
И т о г о в полку Переяславскомъ войсковыхъ товаришей 17			

Полку Прилуцкого

Василь Шнурчевскій	55	1730	1740
Степанъ Прокоповичъ	40	1734	1742
Алексей Петруша	44	«	1749

Демянь Язловецькій	53	1735	1742
Михайло Корсунь	35	«	1753
Андрей Мазаракій	46	1736	1745
Яковъ Григорашъ	55	«	1746
Иванъ Мазаракій	40	1737	1745
Петро Севастіановичъ	28	1749	1757
Петро Фондзеровскій	30	1753	1761
Константи ^н ъ Марковичъ	30	1761	«
Яковъ Корсуновскій	за отлучкою сказок не взято		
И т о г о в полку Прилуцкомъ войсковыхъ товаришей 12			

Полку Лубенского

Климъ Пещанскій	50	1724	1746
Гаврило Григоровичъ	51	1733	1742
Григорій Рубановъ	55	«	1743
Михайло Лазаревскій	49	«	1746
Федоръ Столповскій	31	1745	1751
Иванъ Ковалевскій	44	1735	«
Кирило Сіятовскій	50	1736	«
Павель Огроновичъ	42	1737	1757
Никита Костирка	50	«	1761
Матвей Косяровскій	36	1738	1751
Григорій Сверскій	44	«	1744
Иванъ Яненко	42	«	1740
Василь Магро	46	1739	1761
Павель Кустъ Кисловичъ	38	1740	1757
Максимъ Яновскій	42	1741	1754
Григорій Огроновичъ	40	1742	1757
Нестеръ Кадякъ	43	1744	1751
Иванъ Белогрудъ	34	1742	1760

Бунчукові, військові і значкові товариші в Гетьманщині

Иванъ Корнеевичъ	42	1744	«
Григорій Касяровскій	32	1745	1757
Иванъ Жуковскій	33	1746	«
Юрій Савойскій	35	«	1760
Яковъ Ограновичъ	30	1749	1757
Константинъ Юркевичъ	30	«	«
Андрей Марковичъ	34	1751	«
Андрей Шостаць	27	1754	1760
Василь Золотаревскій	50	—	1755
Григорій Троцькій	31	1756	1761
Максимъ Щербакъ	22	1757	«
Яков Гамалея	28	«	1757
Адамъ Столповскій	30	1757	1760
Иванъ Гамалея	25	1761	1761
Дмитрий Жуковскій	30	—	1760
Григорій Корсунь			
Евстафій Ходоровскій			
Иванъ Марковичъ			
Алексей Евреиновъ			
Семень Слюзь			
за отлучкою сказок не взято			
И т о г о в полку Лубенскомъ войсковых товарищей 38			

Полку Миргородского

Степанъ Волювачъ	52	1731	1741
Кирило Волювачъ	50	1735	1746
Йван Леонтьевъ	41	«	1760
Иванъ Леонтьовичъ	36	1740	1756
Данило Леонтьевъ	37	1742	1757
Осипъ Зарудній	42	«	1761

Иванъ	Гершуки	32	1750	1760
Лука		25	«	«
Иванъ Родзянка		29	1752	1757
Иванъ	Остроградскіе	33	1756	1756
Владимеръ		29	«	«
Николай Лесницкій		31	1757	1757
Дмитро Волювачъ		26	1760	1760
Иванъ	Зарудніе	37	«	«
Василь		35	«	«
И т о г о в полку Миргородскомъ войсковыхъ товарищей 15				

Полку Полтавского

Иванъ Макогонъ		55	-	1740
Осипъ Висоцкій		61	1730	1746
Федоръ Максимовичъ		65	1738	1743
Андрей Богаевскій		48	1739	1750
Тимофей Левенець		36	1740	1755
Кирило Сулима		30	«	1761
Михайло Старицкій		50	1726	1742
Иванъ Кованка		36	1745	1752
Григорій Кованка		29	1750	1752
Петро Волковецкій		27	1751	1760
Василь Могилянскій		30	1753	1752
Петро Лаврентієвъ		24	1754	1760
Василь Тарнавскій		33	1748	1761
Семень Чернякъ		39	«	«
Иванъ	Богдановичи	38	1758	1760
Григорій		32	«	«
Андрей		27	«	«
Леонтій Синегубъ		35	1743	1761

Петро Бедушенко	27	1759	1759
Ерема Хвостъ			
Лука Руденко Константинъ Константиновъ	}	за отсутствием сказок не взято	
Семень Затура			
И т о г о в полку Полтавскомъ войсковыхъ товарищей 23			

Полку Гадяцкого

Степан Калатура	53	1724	1760	
Ананій Неделка	52	1729	1745	
Иванъ Пѣратинскій	52	1730	1743	
Григорій Марковскій	40	1743	1761	
Василь Борзаковскій	33	1745	1751	
Григорій Корицкій	31	1747	1757	
Осипъ Шишковъ	47	-	1752	
Иванъ Ставицкій	27	1754	1760	
Федоръ Лоринцовъ	36	1748	1757	
Федор Бабариновъ	24	1757	1761	
Назаръ Пащенко	40	1746	1758	При селитраних заводахъ
Федор Гаевкій	43	-	«	
Яковъ Коноваловъ	42	1731	«	
Степан Киріяновъ	34	1739	«	
Михайло Киріяновъ	23	1752	«	
Данило Тимченко	58	1731	«	
Семень Баляскій	51	«	«	
Мойсей Тимченко	49	«	«	
Алексей Тимченко	46	«	«	
Павло Нѣжинецъ	40	1741	«	
Иванъ Тимченко	36	1743	«	
Кирило Богаевскій Роман Пащенко	}	за отсутствием сказок не взято		
И т о г о в полку Гадяцкомъ войсковыхъ товарищей 23				
В с е г о 238				

Реестри значкових товаришів

(зібрані з різних документів)

Полтавський полк. 1735 р.⁵

Полку Полтавского значковых товарищей имѣтся на лице:

В городе Полтавѣ

Иванъ Буцкый
Данило Захарцев
Василій Самарский
Евстафий Чернополдский
Евстафий Куликъ
Захарий Буцкый
Леонтий Лищенко
Кость Тарасенко
Федоръ Бойченко
Итого 9

В сотнѣ первой полковой

Алесеи Чернякъ
Итого 1

В сотнѣ второй полковой

Матвѣи Буцкый
Григорий Чуйкевичъ
Федоръ Коть
Иванъ Старицкий
Итого 4

В сотнѣ Великобудиской

Иванъ и Семень Максименки
Итого 2

В сотнѣ Решетилловской

Григорий Еремецко
Павло Радионовъ
Степанъ Пѣщанский
Итого 3

В сотнѣ Старосанжаровской

Иванъ Воблий
Павло Коть
Итого 2

В сотнѣ Новосанжаровской

Герасимъ Мелещенко
Григорий Бычь
Итого 2

Виносні літери підкреслено.

В сотнѣ Бѣлицкой

Матвѣй Сердюченко

Итого 1

В сотнѣ Кобыляцкой

Павло Козелский

Итого 1

В сотнѣ Сокодской

Андрей Гордский

Григорий Афанасьевъ

Григорий Штепа

Итого 3

В сотнѣ Кышинской

Иванъ Рабець

Итого 1

В сотнѣ Переволочанской

Ювъ Сенченко

Нькита Димитриев

Василий Гегела

Лука Гораїн

Андрѣй Сова

Итого 5

В сотнѣ Келебердянской

Степанъ Лищенко

Иванъ Паламарчук

Итого 2

В сотнѣ Нехворощанской

Иванъ Палецкий

Итого 1

В сотнѣ Маяцкой

Гаврило Штепа

Афанасий Адаменко

Итого 2

В сотнѣ Царичанской

Яковъ Жадаченко

Юсифъ Бабанский

Итого 2

В сотнѣ Китайгородской

Нькита Лохвѣцкий

Итого 1

Всего на лице 42

Да в отлучке значковые по первому наряду в полском походѣ

В сотнѣ первой полковой

Иванъ Нащинский

Итого 1

В сотнѣ второй полковой

Леонтій Балясный

Итого 1

Всего в отлучках 2

Ніжинський полк. 1736 р.⁶

Значковые товарищи, имеющиеся ннѣ на лице.

Николай Забѣла

Петро Панкевичъ

Василь Купче^нский

Григорий Шрамче^нко

Василь Дмитренко

Иванъ Писаревский

Василъ Дмиращенко

Петро Зимнацкий

Иванъ Стесаевский

Романъ Яненко

Алексѣй Дрѣмовский

Василъ Ярмошевичъ

Григорий Огиевский

Фома Микише^нко

Кондрать Езучевский

Ито наличных 15

Значковые товарищи, которые ннѣ не представлении мною на лице Алексѣя Демидовского в домѣ немає, но объявлено мнѣ, что он при правлении сотенномъ батуриномъ, которого и там при сотенномъ правленіи немає, а іже онъ отехалъ нѣ от кого поданного извѣстія не получелем.

Григорий Кубраковский в полковой канцеляріи отпросился в домъ для взятыя купчей.

Павла Родавского в домѣ не засталема, а объявлено мнѣ, что якобы отправленъ в Засеймские сотни за нѣякимисъ дѣлами.

Иванъ Небаба в битностъ мою в его домѣ росписался под штрафомъ явится в Глуховѣ на число августа 29 дня, а за чимъ онога и понинѣ нѣтъ не видно.

Итого не явившихся на лице 4.

Войсковый товариш полку Нѣжинского Петро Фомичъ.

Миргородський полк. 1766 р.⁷

Романъ Лѣсникій

Леско Мѣрчинъ

отам[ан] кур[інний]

Грицко Котлацкій

Ромень Кулега

Сидоръ Косте^нко

Костя Мостовий
Пронь Столоноженко
Яковъ Чирва
Андрѣй Ярмакъ
Іван Рублювской
Федко Похилченко
Трохимъ Джелемет
Николай Леонтісвич
Войтекъ Ляхъ
Лукачъ Солонинченко

Чернігівський полк. 1766 р.⁸

Іванъ Федосовъ	при комисаріятѣ ннѣ щетчиномъ
Яковъ Коморовскій	в доправки кварталныхъ денегъ
Яковъ Плохута	сей взяли з полковой канцелярії аттестатъ для испрошения в главной командѣ увольнения от службы
Василь Грембецкій	в содержаніи казеннихъ, денегъ видения скарбца полкового
Стефан Якимовичъ	городовимъ черниговскимъ квартирмистромъ
Іванъ Даничъ	по комисарству подъ щетомъ в полковой щетной коммисеі
Павел Товстолесь	} сїі оба в доправки кварталних денегъ
Іванъ Кужелній	
Евтихій Слуцкій	в командѣ засечной в надсмотреніи работниковъ
Петро Силечъ	
Іванъ Красовскій	по щетной коммисіі в доправки доімокъ
Іовъ Соноцкій	определень к доправки кварталних денегъ в поветъ Менскій
Гаврило Красновскій	
Іванъ Дубовикъ	сїі оба в доправки кварталних денегъ
Яковъ Довгаль	
Гаврило Гурскій	по щетной коммисеі в доправки доімокъ
Еремей Ребуса	
Іванъ Кладкевичъ	} сїі оба посылаются в полскую пограничную коммисію
Федоръ Загалскій	
Іванъ Загалскій	} в доносе на сотника березинского Сахновского
Яковъ Бубликъ	
Петро Іванина	
Іванъ Ярковскій	посланъ в город Тулу в силъ указа канцелярії Скарбу войскового
Іванъ Миничъ	
Михайло Доморкавъ	в должности городнической по указу Малорос- сійской Коллегіі

Гадяцький полк. 1772 р.⁹

Карпъ Луценко	синь значкового товариша
Степанъ Воловикъ	з рядовихъ козаковъ
Давидъ Супруненко	зъ шляхетства
Демянь Дирза	зъ шляхетства
Федоръ Мелникъ	з казаковъ
Михайло Вечорка	синь значкового товариша
Павель Демяновичъ	зъ шляхетства
Іванъ Вакуловскій	зъ шляхетства
Кондрать Карпенко	зъ шляхетства
Михайло Тихоновичъ	изъ священническихъ чиновъ
Михайло Жуковскій	синь значкового товариша
Григорій Пашевскій	зъ шляхетства
Петро Холодовскій	синь значкового товариша
Іван Задирака	зъ шляхетства
Петръ Алексеевъ	синь Никитовъ, зъ шляхетства
Данило Павловскій	асигнованный значковий товариш, синь значкового товариша
Тихоній Яковлевъ	синь Тимченко, войскового умершего товариша синь
Іванъ Іванов	синь Пенчукъ, съ асигнованныхъ въ значковые товариши
Григорій Алексеевъ	синь Тимченко, синь асаула полкового абшитованого
Іванъ Павловскій	асигнованный значковий товариш, синь сотничей
Матвей Скомакъ	изъ полковыхъ старшинъ Войска Запорозьского низового
Василь Назаревскій	зъ асигнованныхъ в значковые товариши
Іванъ Тимофеевъ	синь войскового товариша
Дмитрей Елимов	абшитованый значковий товаришъ, синь кошовий, обретається в городе Гадячу
Павель Пархомовъ	абшитованый значковий товаришъ, синь Алексеевъ, обретається в местечке Комшиной
Евфимъ Ивановъ	неслужащій значковий товаришъ, синь Рабяжскій, обретається въ службе по договору у поставщиковъ в Перекопске при poste провианта.

Гадяцький полк. 1775 р.¹⁰

Давидъ Супруненко	зъ рядовихъ козаковъ
Демянь Дирда	зъ асигнованныхъ в значковые товариши
Федоръ Мелникъ	съ казаковъ

Сидоръ Пашевский	изъ полковыхъ канцеляристъ
Улас Скочко	зъ выборнихъ казаковъ
Иван Вакуловский	изъ канцеляристъ полковыхъ
Михайло Вечорка	синь значкового товариша
Петро Холодовский	синь значкового товариша
Алексей Никитовъ	зъ рядовыхъ казаковъ
Исаакъ Пенчукъ	зъ асигнованныхъ в значковие товариши
Прокопъ Золотаревский	синь сотничий
Федоръ Ливошко	зъ хорунжихъ сотеннихъ
Матвей Козменко	зъ виборнихъ казаковъ
Абшитовані значкові товариші	
Динись Мартиновъ	синь Гуржевой, в местечке Зенковъ
Василий Ивановъ	синь Симонъ, в местечке Веприку
Иванъ Тимофеевъ	синь Тимофеевко, в местечку Веприку
Данило Тимофеевъ	синь Тимофеевко, в местечку Веприку

Чернігівський полк. 1772 р.¹¹

Ларіонъ Довгаль	з полковихъ канцеляристъ
Григорій Тризна	з полковихъ канцеляристъ
Иванъ Тризна	з полковихъ канцеляристъ
Павель Краскувскій	зъ сотенного асаула
Иванъ Миничъ	съ казаковъ
Емелянъ Коржъ	синь значкового товариша
Максимъ Жуковский	зъ канцеляристъ суда земского
Иванъ Войцеховичъ	синь бунчукового товариша
Алексей Даниловъ	синь Шукчи, з асауловъ сотенныхъ
Василь Плахуча	зъ полковихъ канцеляристъ
Василь Грембицкій	синь значкового товариша
Василь Красовскій	з сотеннихъ асауловъ
Гаврило Гурскій	синь священнический
Иванъ Забулскій	синь значкового товариша
Еремій Рябуся	синь значкового товариша
Сидоръ Кнажиковский	синь значкового товариша
Дмитрій Баранъ	синь войскового товариша
Павель Толстолсъ	синь значкового товариша
Павель Тиховичъ	синь сотника
Федоръ Радиевъ	синь войскового товариша
Петръ Силичъ	синь абшитованого значкового товариша
Петръ Иванина	с казаковъ
Яковъ Бубликъ	с казаковъ
Иван Геладкевичъ	с казаковъ
Алексѣй Харченко	съ полковыхъ канцеляристъ

Филимонъ Богдановичъ	уволненный от службы, жительствующий въ селе Репкахъ
Иванъ Демяновъ	синъ Половецкій, уволенный от службы значковий товаришъ, жительствующий ннѣ при зятѣ своему возном сотнѣ Роиской Іваску Стодолѣнскомъ в селе Халявинѣ
Евфимъ Федоровъ	синъ Половецкій, абшитованый значковый товаришъ, жительствующий в селѣ Халявинѣ
Антонъ Половецкій	за старостю и слабостю и за убожествомъ без войсковой службы в домѣ жительствует
Иванъ Михайловъ Половецкій	абшитованный значковий товариш, жительствуетъ в селе Халявинѣ, уволенный от всехъ службъ
Марко Рашко	уволненный от службы, жительствующий в селѣ Росцахъ
Лукянъ Кривковичъ	абшитованный значковий товариш, жительствующий в селе Церковищахъ

Прилуцький полк. 1775 р.¹²

Иванъ Белецкій	синъ значкового товариша
Федор Кахничевский	с казаков
Павло Галенковский	синъ значкового товариша
Иванъ Голевецъ	званія козачого
Иванъ Чепурко	синъ значкового товариша
Макар Задимидко	синъ возного ичанского
Василь Тимошевский	синъ войскового товариша
Корнѣй Шуенко	с казаков Войска Запорожского
Кирило Тодорский	синъ значкового товариша
Антонъ Соломаха	синъ значкового товариша
Романъ Белецкій	синъ значкового товариша
Устимъ Салогубъ	синъ значкового товариша
Петро Кондратенко	синъ значкового товариша
Дмитро Войташевский	с козаковъ
Ілля Севаскуловъ	съ козаков
Иванъ Нечай	синъ отставного сотника
Максимъ Сидоровський	с козаковъ
Григорий Оноприйко	синъ значкового товариша
Павло Запара	с козаковъ Сѣчи Запорожской
Антонъ Левенець	синъ значкового товариша
Антонъ Руденко	с козаковъ
Яковъ Кириченко	с козаковъ

Іванъ Недбайло	синъ значкового товариша
Федоръ Василенко	синъ козачий
Григорій Суханский	синъ поповъ
Петро Романовичъ	
Василъ Бутенко	с канцеляристь полковихъ
Андрей Леонтиевъ	с козаковъ
Кондрать Гулейко	с козаковъ
Михайло Келембетъ	синъ отставного сотника
Михайло Тарасевичъ	синъ значкового товариша
Степанъ Войтенко	с козаковъ
Іванъ Куриленко	синъ значкового товариша
Хома Тарасенко	синъ войскового товариша
Іосифъ Жила	с козаковъ
Григорій Кисловичъ	синъ значкового товариша
Петро Иваненко	синъ козачий
Леонтий Сергѣенко	синъ мѣщанский
Каргъ Радченко	синъ козачий
Федоръ Шворовъ	с полковихъ канцеляристь
Іван Ческоть	з старшинскихъ детей

Переяславський полк 1778 р.¹³

Сергей Сезюновичъ
Григорій Кардашевский
Григорій Пащенко
Алексей Гурвичъ
Трофимъ Петренко
Іванъ и Горикъ Роздобудський заедно
Петро Купчинский
Кирило Коломиецъ
Іванъ Кмола
Семень Диковскій
Андрей Бурдунъ
Евстафій Медовникъ
Пантелеймонъ Исаевичъ
Алексей Острожский
Іванъ Якубовский
Тихонъ Загорулко
Денисъ Манталь
Іванъ да Іванъ и Алексей Суленки заедно
Петро Гдурский
Петро Прохоровичъ
Петро Ошкало
Романъ Грищенко

Кондрать Рева
Семень и Сава Мехеди заедно
Иосифъ и Семень Соломахи заедно
Алексей, Петро и Гаврило Бачей заедно
Иванъ Великий
Лукянъ Гавриленко
Романъ Грищенко
Филонъ и Яковъ Гриший заедно
Омелко Петрашевичъ
Иванъ Суленко, Степанъ Василенко заедно
Яковъ Демченко
Демянъ и Семень Корови заедно
Иванъ и Антонъ Мезини заедно
Павель Красавский
Павель Журба
Иванъ Платковский
Андрей, Степанъ, Никита и Леонтий Заїки заедно
Василь Ищенко
Степанъ Матвеевский
Петро Протченко
Павель Кулешъ
Яковъ Зубенко
Федоръ Губовъ
Мартинъ Бурликъ
Семень Якимовичъ
Романъ Матвиевичъ
Семень Деркачъ
Петро Навецкий
И т о г о значковихъ товарищей 50

Стародубський полк. 1778 р.¹⁴

Андрей Карновичъ
Емелянъ Страшненко
Филипъ Филоновъ
Михайло Булашевичъ
Михайло Ноздра
Михайло Рославецъ
Александръ Горляневичъ
Петръ Свенцицкій
Андрей Чернявскій
Евфимъ Щерба
Григорій Голембатовскій
Григорій Засулскій
Павель Варявскій
Карпъ Ноздра

Михайло Подолскій
Степанъ Карновичъ
Иванъ Яніченкоъ
Парфень Дементієвъ
Петръ Базилевичъ
Трофимъ Плаксіи
Григорій Кореневскій
Василь Ноздра
Демянь Базилевичъ

* – Дописано.

** – Закреслено.

¹ ЦДІАУК. – Ф. 51, оп. 3, спр. 3204. – Арк. 2–4. Виносні літери підкреслено.

² Там само. – Спр. 4897. – Арк. 4–8.

³ Там само. – Ф. 51, оп. 3, спр. 5355. – Арк. 19–20 зв.

⁴ Там само. – Ф. 80, оп. 1, спр. 25. – Арк. 1–26 зв.

⁵ Там само. – Ф. 94, оп. 2, спр. 60. – Арк. 2–3. Виносні літери підкреслено.

⁶ Там само. – Ф. 51, оп. 3, спр. 5358. – Арк. 1. Виносні літери підкреслено.

⁷ Там само. – Ф. 102, оп. 2, спр. 101. – Арк. 15. Виносні літери підкреслено.

⁸ Там само. – Ф. 108, оп. 2, спр. 1853. – Арк. 4–5. Виносні літери підкреслено.

⁹ Там само. – Ф. 54, оп. 3, спр. 6768. – Арк. 21 зв. – 27 зв., 64 зв.

¹⁰ Там само. – Ф. 54, оп. 3, спр. 9566. – Арк. 7 зв. – 11, 76 зв. – 77 зв. Виносні літери підкреслено.

¹¹ Там само. – Ф. 54, оп. 3, спр. 6767. – Арк. 13 зв. – 24 зв., 73 зв. – 74 зв. Виносні літери підкреслено.

¹² Там само. – Ф. 54, оп. 3, спр. 9564. – Арк. 26 зв. – 34 зв. Виносні літери підкреслено.

¹³ Там само. – Ф. 763, оп. 1, спр. 581. – Арк. 3–4.

¹⁴ Там само. – Ф. 763, оп. 1, спр. 580. – Арк. 101.